Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...ай 1921 оной ...н 21-һээ гарана | № 68 (16291) | 1983 оной мартын 23, среда | Сэн 3 мунгэн.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУДЫЕ ҺУНГАҺАН ТУХАЙ МЭДЭЭСЭЛ

Мухар-Шэбэрэй районой Мухар-Шэбэрэй һунгуулиин 156-дахи округоор ба Улаан-Үдын районой Ивалгын һунгуулиин 156-дахи округоор Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудые һунгалта 1983 оной мартын 20-до үнгэргэгдөө.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаа гэбэл:

Мухар-Шэбэрэй һунгуулиин округоор— **Спиридонов Мартемьян Александрович** — «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ.

Ивалгын һунгуулиин округоор — **Дубровская Анна Геннадьевна** — ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА ЭРХИМЭЭР БЭЛДЭЕ, ҮНДЭР УРГАСЫН ТҮЛӨӨ ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ТЭМСЭЕ!

Х Э ... ЭЛМЭРИИН ЭХИН

Репортаж

...асуурта. Үһааршье тиимэ баян бэшэ заахан ...лэй үедэ тэрэнэй эхин шадарай газарта Үдын ...иинэй луговод М. Б. Лхасаранов ажахынгаа ... болон бэлшээриин газарнуудые амидаралта ...луулхын түлөө ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тэн...игинама хүйтэндэ газар дороһоо бурьялан га...ун үһатай булагай үһа тошон болгон хүргэһэн

...эшье жэлдэ Мунко Балбаровичнай урдынхи... һайнаар хүдэлнэ. Баруун-Хасууртайнгаа эхин...гааһатай, ой модотой хадалиг газарта 120 га...шахуу кубическа метрһээ бага бэшэ тошо тог...а, — гэжэ совхозой ахамад агроном Николай ... Халматов хөөрэнэ.

...суутай луговодуудай нэгэн Лхасарановтай ...алтай, тэрэнние бэдэрэн ошоходоо, хэжэ бай...ень хаража омогорхон магтамаар лэ байгаа. ...эгдэн суглуулагдаһан ...узаан тошон хабарай ...нүүдтэ хайлан, һубаг ханаабаар доошоо ур... совхозой нэгэдэхи отделениин сабшалангай ... гектар талмай шэмэтэ ундаар ундалуулха ...эгшэ жэлдэ нүхэр Лхасарановай звеногой гэ... талмай дээрэһээ 5100 гаран центнер үбһэ саб...хэ гү, али даалган үгтэһэн газарайнгаа гек...ээ 20 центнерһээ бага бэшэ эрхим шанартай ...аһан байна.

...үдэрнүүдтэ 340 шахуу центнер минеральна ... сабшалан дээрэ гаргажа тарааха гэжэ бай...тэд Мунко Балбарович хэлэхэ зуураа, — ...хамаг хүсэ шадалаа гарган, хабарайнгаа үһа...лхэл болоо гээшэбди. Урда жэлнүүдэйхиһээ ...р-ургаса хурьягдаха бэээ гээд һанагдана, — ...хөөрөөгөө түгэсхэбэ.

...голой 250 шахуу гектар сабшалангай талмай ...Николай Степанович Канарский гэгшэдэ даал...хэй. 1982 ондо тэрэнэй звеногой гэшүүд энэ ...эрһээ 3600 гаран центнер үбһэ хуряан абаа. ...үбэлэй туршада тэдэ Шүбэгын голой эхинһээ 280 мянган кубическа метр тошо хүргэн тог...на. Энэнь нёдондо жэлэйхидэ орходоо холо ... Мүнөө звеногой гэшүүд үһалуурнин ханаа...урлэнэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха хэ...хэн сабшалангаа шулуу шохой, һөөг бургаа...рлээ.

... Баянголой отделениин мэдээжэ луговод Жа...вич Дагбаевайшье звеногой гэшүүд Эдеэ хоо...мма бэелүүлгын түрүүшын хабарые һайн бэ...эр угтажа байна. Тэрэнэй участок 128 гектар ...о. Үнгэрэгшэ жэл даалган үгтэһэн талмайнгаа ...һөө 17 центнер үбһэ ургуулан абажа шадаа ...ше үбэлэй үедэ Ж. Э. Дагбаев сабшалангайн ...дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулан, ... гаран кубометр тошо халяан тогтоогоод бай...рнүүдтэ нютагай болон минеральна үтэгжүүл... сабшалан дээрэ гаргажа эхилхэнь.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

Хориин район.

БОЛЗОР СООНЬ

ЕРЭХЭ хабарай тарилгада саг сооһь һайнаар бэлдэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсожо, Улаан-Үдын районой Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын механизаторнууд мүнөө 47 гэнжэтэ, 108 колёсно тракторнуудайнгаа, 64 сеялкын олонхинень заһабарилжа, түгэс бэлэн болгожо байна. Ажахын түбэй мастерскойдо орожо, заһабарилга дээрэ шалгаржа ябаһан түрүүшүүлтэй танилсаабди. Эндэхи баян дүй дүршэлтэй механизаторнууд Василий Овчинников, Иннокентий Макин гэгшэд заһабарилгын эхилһэн түрүүшын үдэрһөө шударгы, бүтээсэтэй һайн ажалаараа магтуулна. Тэдэнэр тракторнуудай мотоор һайн шанартайгаар, заахан-шье голодоһогүйгөөр заһабарилна. Токарна цехэй 5-дахи разрядай токарь Владимир Козулин заһабарилгын үедэ баһал ехэ амжалта туйладаг.

—Техникэ заһабарилха хүдэлмэридэ шэнэ бригадна онол арга нэбтэрүүлхэ гээшэ ехэ ашатай туһатай байна. Механизатор бүхэн бултанайнгаа түлөө оролдожо,

даалгагдаһан ажалдаа эзэн ёһоор харюусалга ехэтэйгээр хандана. Жэшээнь, Василий Константинович Овчинниковай даадаг звенодо саг үргэлжэ 4 заһабарилагшад хүдэлдэг. Тэдэнэрэй ажалынь бултанда хүн бүхэнэй мэргэжэл шадабариин зэргээр тааруулагдажа, хүбаарилагданхай юм,—гээд ОПХ-гай ахамад инженер Иван Хазанович Бадмаев хөөрэнэ.

Ивалгын ОПХ-гай механизаторнууд хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха бүхы техникые хараалһан болзор соогоо заһабарилхын түлөө шармайн оролдоно.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: механизатор Иннокентий Макин «К-700» түхэлэй трактор заһабарилжа байна; токарьнууд Александр Нимаев, Владимир Козулин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

ЭЗЭН БУСААР ХАНДАНА

... үрэжэл һайжа... минеральна үтэг... ашагтай байһа... тэ. Имагтал үтэг...ые һайнаар хэрэг...аар үндэр ургаса ... тарилгада ... Сэлэнгын ... хүсэйлбэл, ... бригада ... тракторна бри... гектар ... центнер орооһо ... дулаһан ... бэр... үрлэлэй ... шэнэй ... Тельманэй ... ...сараев гектар бу... ...а зэргээр 52 центнер ... нэрэмжэтэ совхоз ... Н. С. Черни... 38 центнер. Ле...нэрэмжэтэ колхозой ... Ш. Ж. Очи... центнер үбһэ аба... байна. Зүгөөр ...ский» совхозой, колхозой хүдэлмэ... газарай үрэжэл ...ха хэрэгтэ анхара... хандуулдаг дээ... жэлдэ үбһэ тэ... ороохо тарлагаар

дуталдадаг гээшэ.

Минеральна болон органическа үтэгжүүлгэнүүдые тарялан, сабшаландаа гаргажа тарааха хаһын ороод байхада, районой ажахынууд энэ асуудалые ямараар шиидхэнэб гэжэ манай шалгалтын бригада ехэтэ һонирхоһон байна.

Кировэй нэрэмжэтэ совхоздо нөөсэлэгдөөд байһан минеральна бүхы үтэгжүүлгэнүүд зүйл зүйлөөрөө илгаг-дан, түсхай хушалтатай талмайда ябталаатай харагдана. Энэ тарялан бүхэнлэ ямар янзын үтэгжүүлгэ хэды шэнээнээр тараагдахаб гэһэн гурим тодорхойлогдонхой.

Харин Тельманэй нэрэмжэтэ совхоздо энэ талаар ехэл гээгдэлтэй. Мүнөө болотор түс асуудалые шиидхээгүй байшоо. Тарбагата-Соохор гэжэ полевой станай дэргэдэ баригдаһан түсхай складай соорхой хушалта доро 350 тонно минеральна үтэгжүүлгэ ямаршье эмхи гуримгүйгөөр тараагдашанхай. Зарим хубинь хэрэглэгдэхээр бэшээр гутаагдашанхай харагдана.

Үтэгжүүлгэнүүдтээ буришье эзэн бусаар хандаһан ушар Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо дайралдаба. Арбузово гэжэ газарта баригдаһан склад задагай зандаа. Хушалтын зарим шифернүүд үгы болошонхой. Досоонь хадагалагдаһан үтэгжүүлгэнүүд саһан доро даргдашанхай үзэгдэнэ. Үтэгжүүлгэнүүдэй ехэнхи хубинь юрэдөө газаа зүйл зүйлнүүдээрнь тодорхойлхын аргагүй худхаралдашаһан, шабар шабха дээрэ хэбтэнэ. Дүн хамта 20.700 түхэригэй зөөри игэжэ хаягдаад байна гээшэ.

«Бестужевский» совхозой мүн лэ хори гара мянган түхэригэй үтэгжүүлгэнүүд эзэгүй мэтэ газаа обоо собоо харагдана. Зарим нимэ обоонуудынь саһантай холисолдожо, наранда шаруулжа, һалхинда үлеэлгэжэ сайбар үнгэтэй шулуун шэнгеэр үзэгдэхэ юм. Сааһан полиэтиленовэ мэшээг, түламуудайнь таһархайнууд тэрэ обоохой доороһоо бултайна. Совхозой ахамад агроном Р. Батороев ямаршье тайлбари үгэхэ аргагүй, энэ үзэгдэлтэй эбсэһэн янзатай.

Иимэрхүү байдалда «Эрдэм» колхозой минеральна үтэгжүүлгэнүүд хадагалагдана. Нуур-Түхэмдэхи складта үтэгжүүлгэнүүдшье. тэжээлэй мел болон дабһаншье огторгой доро обоолоотой. Харин соорхой хушалтатай сарай доронь үниинэй асаргадаһан үтэгжүүлгэнүүд шиигтэжэ, шулуун шэнги бурзайн харагдана. Колхозой агроном И. Х. Будаев минеральна үтэгжүүлгэнүүдтэ эзэн бусаар хандадаг байһанайнгаа түлөө нэгэтэ бэшэ арадай хиналтын Гусиноозёрско городской комитедэй зүгһөө хэһээгдэһэн байбашье, ямаршье хэмжээнүүдые абаагүй байһаниинь гайхамаар.

«Эрдэм» колхозой, «Бестужевский» совхозой мэргэжэлтэд саг үргэлжэ минеральна үтэгжүүлгэнүүдые эрижэ, гуйраншалжа ябадаг юм лэ,—гэжэ Сэлэнгын районой агропромышленна нэгэдэлэй соведэй түрүүлэгшэ В. Е. Баторов хэлэнэ.

Тобшолол хэхэдэ, районой олонхи ажахынуудта минеральна үтэгжүүлгэнүүдые зүбөөр хадагалха эрхэ байдал түхеэрэгдөөгүй байһаар.

В. ШИШМАРЕВ,
арадай хиналтын Гусиноозерско комитедэй түрүүлэгшэ.

В. САЖИН,
«Улаан Сэлэнгэ» газетын хүдөө ажахын таһагые даагша.

Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.

ХАМТЫН ПОДРЯДАЙ НӨӨСЭНҮҮД

БЕЛГОРОД (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой эрилтэнүүдэй үндэһөөр колхоз, совхозуудай үйлэдбэридэ хамтын подрядые нэбтэрүүлгэдэ хабаатай эмхидхэлэй хүдэлмэрине шангадхаха зорилгонууд мартын 18—19-дэ Белгородто болоһон Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Союзна республиканууудай Компартинуудай ЦК-нуудай, КПСС-эй крайкомууд болон обкомуудай секретарьнар, союзна ба автономито республиканууудай хүдөө ажахын министрнүүд, хэдэ хэдэн агропромышленна комплекснуудай, ажахын тоосооной гуримаар хүдэлдэг коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд тэрээндэ хабаадаһан байгаа.

Суглараршадта халуун дуулаанаар үгтагдажа, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. С. Горбачев зүблөөн дээрэ үгэ хэлэбэ.

Колхоз, совхозуудай үйлэдбэридэ хамтын подрядые нэбтэрүүлхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэрине шангадхаха тухай асуудалые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро һаяхан хаража үзөө һэн гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Энэнь колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, журам шангадхаха, ажахын тоосоое нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ, ажалай эмхидхэлэй ба түлбэриин түрүү арга онолдо Центральна Комитедэй анхаралаа ямар ехээр хандуулдаг байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ.

Продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ талаар КПСС-эй XXVI съездын горитой, харюусалгатай зорилгонуудые хүдөө ажахын урда табиһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Энээнтэй дашарамдуулан, мүнөө полинуудай ургаса болон мал ажалай ашаг шэмэ хайшан гэжэ дээшэлүүлхэб, хүдөө ажахыда һомологдоһон мүнгэ зөөриин ашаг үрые яажа дээшэлүүлхэб, манай хүдэлмэрине хайшан гэжэ үүргэ нүлөө ехэтэй, бүри үрэ түгэс болгохоб, манай урагшаа дабшалтые яажа хурдадхахаб, хараалагдаһан түсэбүүд болон даабаринуудые хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхэ хэрэгые ямар аргаар түйлахаб?—гэхэ мэтын асуудалнууд илангаяа орёо хүрсаар табигдана.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд соо, СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан дээрэ нүхэр Ю. В. Андроповой хэһэн элидхэл дотор, Карл Марксын түрэһөөр 165 жэлэй ойдо зорюулагдажа, «Коммунист» журналда толилогдоһон тэрэнэй статья соо эдэ асуудалнуудта харюунууд үгтэнэ.

Ажахын ба соёлой байгуулалтын бүхы шэглэлнүүдээр манай ажал ябуулгада шэнэ түлхисэ үгэхэ гээшэ тэдэнэй гол зорилго болоно. Һайн шанартай, бүтээсэ ехэтэй ажалые, үүсхэл эдэбхи болон һубэлгэн бэрхэ байлгые урмашуулха арга олгоһон тиимэ эрхэ байдал—экономическа, эмхидхэлэй—байгуулха, ниитэ гүрэнэй, ниитэ арадай аша туһые сахихын түлөө харюусалга шангадхаха, партийна, гүрэнэй ба ажалай журамые хазагайруулһан али бүхы ябадалда эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэхэ шухала.

Хамтын подрядые хэрэглэлгэ эдэ бүхы асуудалнуудые шиидхэлгын шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэниинь болоно. Адли эрхэ байдалда байһан аад, тэдэнэр 20—30 процентээр ехэ продукци хододоо абадаг байна гэжэ хамтын подрядаар хүдэлдэг подразделенинүүдэй олон жэлэй ажал элирхэйлэн харуулна. Иимэ коллективүүдтэ ажалай бүтээсэ нилээд дээшээ, продукциин өөрынь үнэ сэн хямда байдаг. Тиимэһээ капитальна һомололгонууд ашаг олзо ехээр үгэдэг. Гол шухала юумэниинь юуб гэхэдэ, хэһэн зарим хүдэлмэриингөө хэмжээгээр бэшэ, харин эсэсэй үрэ дүнгүүдээр—эрхим шанартай продукци эгээл ехээр абаһанайнгаа түлөө хүдэлмэрилэгшэдэй аша туһа дээшэлдэг байна.

М. С. Горбачев хамтын подрядаар ажалладаг үйлэдбэриин подразделенинүүдэй хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд тушаа хэдэн жэшээ харуулба. Хамтын подряд нэбтэрүүлһэн бригаданууудта, звенонуудта, бусад подразделенинүүдтэ хүдэлмэрилэгшэдэй хубиин аша туһа болон коллективэй аша туһа продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ гэһэн ажахын ниитэ зорилгонуудтай зохилдуулагдадаг байна. Хүдэлмэришэд, колхозникууд ажалша коллективээр дамжуулагдажа, ажахын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ, үйлэдбэриин асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадуулагдадаг, подразделени соогоо ажалай түлбэриин гуримые өөһэдөө тодорхойлдог юм.

Али бүхы зүйлэй хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэдэ хамтын подряд ашаг үрэ ехэтэй байна гэжэ үгэ хэлэгшэ олдоһон дүй дүршэлые сэгнэхэдээ тэмдэглээ. Юрын түлбэритэй сасуулхада, али бүхы ушарта хамтын подрядай арга онол эсэсэй үлам үндэр үрэ дүнгүүдые түйлаха арга олгодог байна. Гэбэшье ажалай, эмхидхэлэй ба түлбэриин энэ түрүү арга онолой хэды бүлюу байгаашье һаань, хамтын подряд мүнөө дээрээ удаанаар, шуүхала эршэ дэлисэгүйгөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Хамтын подряд нэбтэрүүлгые бүри бололтойгоор түсэблэхэ, экономическа шэнжэлэл хэхэ, үйлэдбэрине түсэблэлгын ба эмхидхэлэй ниитэ хэмжээе дээшэлүүлхэ, технологическа журамые нарийнаар сахиха, экономическа албануудай хүдэлмэрине бэхижүүлхэ, нилээд һайжаруулха эрилтэ колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудай урда табина.

Зарим газарта ажалша коллективүүдые бүридүүлгэдэ ёһо тэдысэ хандадаг байна. Иимэ подразделенинүүдые эмхидхэлгэдэ һайн дураараа ёһо гурим эбдэгдэнэ. Ажалай түлбэриин ба шагналгын гуримые тодорхойлхо үедэ олохон ушарта хүдэлмэрилэгшэдэй һанал бодол хараада абталдаггүй байна. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд олохон ушарта договоороор хараалагдаһан уялгануудаа дүүргэнэгүй, хүнүүдые даахан ажалһаань абажа, ондоо участогуудта табиха ушар тохёолдоно.

Хамтын подрядые нэбтэрүүлгэ хүдөө ажахын министерствэ... болон албан зургаанууудай, хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын эмхи зургаанууудай, профсоюзай органуудай бодото ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдэй нэгэниинь байха ёһотой. ВЦСПС-тэй, СССР-эй Гүрэнэй ажалай комитедтэй хамта СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Үрэ жэмэсэй-овощой ажахын министерство, СССР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министерство хамтын подряд нэбтэрүүлгые эмхидхэхэ хүдэлмэрее эдэбхижүүлхэ, нютаг нютагуудай ажал хэрэгүүдые гүнзэгыгөөр ойлгохо, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдтэ нүлөө ехэтэй туһаламжа үзүүлхэ. Эдэ зорилгонуудые шиидхэхын тула ажал хэрэгээ эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ талаар эрдэм-шэнжэлгын институдуудые, һалбари һалбаринуудай түбүүдые үргэнөөр элсүүлхэ зэргэтэй.

КПСС-эй ЦК-гай майн болон ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэ, ажахые эрхилэлгын шэнэ гуримуудта оролго хүдөө нютагуудта эмхидхэлэй ба үзэл суртаалай хүдэлмэрине улам һайжаруулха, тэрэнэй үүргэ нүлөө, үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлхэ эрилтэ партийна комитедүүдэй, эхин партийна организацинуудай урда табина. Мүнөө ажалша коллективүүдэй хүдэлмэридэ, ниитын үйлэдбэрине хүгжөөхын, газараа, оньһото техникээ, бусад нөөсэ баялигуудаа үрэ түгэсөөр хэрэглэхын түлөө харюусалгын үндэр мэдэрэлые хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ хүмүүжүүлхэ, эсэсэй эрхим үрэ дүнгүүдые түйлаха гээшэ илангаяа шухала.

Ажал хэрэгэй элирхэйлэн харуулһанай ёһоор, партиин райкомуудай, эхин партийна организацинуудай зүгһөө дэмжэгдээд байбал, һайн олохон үүсхэл эхилэлтэнүүд эдэбхитэйгээр дэлгэрүүлэгдэдэг, илангаяа үрэ түгэсөөр хэрэглэгдэдэг байна. Энэ ушар хамтын подрядые нэбтэрүүлгэдэ сэхэ хабаатай. Николаевска областиин партиин Баштанска райкомой, Ростовско областиин Миллеровскэ, Белгородско областиин Белгородско, Орловско областиин партиин Глазуновско райкомой дүй дүршэл энээниие элирхэйлэн харуулна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ ажалай, эмхидхэлэй ба урмашуулгын энэ түрүү арга онолой колхоз, совхозуудай үйлэдбэридэ бата нэбтэрүүлгэдэхынь тула байгша ониие хамтын подрядые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шатын эхин болгохо шухала.

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые, худалдалгые дээшэлүүлхэ талаар энэ жэлэй түсэбүүдые бэелүүлхэ бүхы бодото ябуулгануудаа КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй эрилтын ёһоор Эдеэ хоолой программатай тааралдуулан табиха ёһотойбди гэжэ М. С. Горбачев үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

* * *

СССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо И. А. Иевлев, Белгородско областиин Белгородско районой Фрунзиин нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ В. Я. Горин, Орловско областиин КПСС-эй Глазуновско райкомой нэгэдэхи секретарь Т. Н. Коновалова, Николаевска областиин Березанска районой «Победа» колхозой бригадир Л. Я. Шлемин, РСФСР-эй хүдөө ажахын министр В. П. Никонов болон бусад үгэ хэлэхэдээ, хамтын подрядые үргэнөөр нэбтэрүүлгэ газараа, оньһото техникээ, материальна бүхы нөөсэнүүдээ, хүдөө ажахыда капитальна һомололгонуудаа ашаг үрэ ехэтэйгээр, гамтайгаар хэрэглэхэ, журам шангадхахын түлөө мэргэжэлтэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ арга олгохо байна гэжэ тэмдэглэбэд. Ажахын тоосооной подразделенинүүд Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ ехэ хубитаяа оруулха юм гэжэ үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй ба РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведүүдэй, түбэй ба республиканска министерствэнүүд болон албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ УГТУУЛАН

АРГА БОЛОМЖОЁО ГҮЙСЭД ХЭРЭГЛЭХЭ

...ийн хүдэлмэришэн ангиин агуу... Владимир Ильич Ленинэй ...р 113 жэлэй ойдо зорюулжа, ...оной апрелиин 16-да коммунистическэ субботник үнгэргэхэ гэһэн Москва...рүү коллективүүдэй үүсхэлые ...ымнай түб хотын ажалшад ха... дамжэжэ байнхай. Энэ үнэтэ ...ые эгээн түрүүлэн авиационно ... мебель бүтээдэг ба модо бол...лдаг комбинадай, М. И. Кали... нэрэмжэтэ локомотивна депогой, ...дтранстрой» трестын 397-дохи барилга-хабсаралгын поездын ажалшад, Зүүн Сибириин технологическа институдай багшанар болон студентнэр ехэтэ һайшаажа байһанаа мэдүүлээ һэн.

Мүнөө үедэ городой ажалша коллективүүдтэ ажалай һайндэртэ бэлэдхэл түлэг дундаа ябуулагдажа байна. Зарим тээ, нэрлэбэл, барилга болон үйлсэ гудамжануудые сэбэрлэлгэ дээрэ «Улаан субботнигой» үдэрөөр ажаллажа захалба.

Тиигэбэшье, коммунис субботнигые угтуулан хэхэ бүтээхэ юумэн үшөөл ехэ байна. Урда жэлнүүдэй дүнгүүдһээ харахада, энэ үдэр хүн бүхэн үнэн зүрхэнһөө оролдожо, шадаал һаа үндэр бүтээсэ түйлаха гэһэн зорилготой гоор ажалладаг байна. Тиимэһээ тэрээндэ эртээнһээ бэлдэхэ, хүн бүхэнэй һайнаар хүдэлхэ эрхэ байдал хангаха гээшэ тон шухала болоно. Эгээл эдэ бүхы асуудалнууд тушаа уржадэр боложо үнгэрһэн коммунис субботнигые үнгэргэхэ городской штабай заседани дээрэ үргэн ехэ хөөрэлдөөн болобо. Эндэ субботнигто бэлэдхэлэй ябаса тухай мэдээсэлнүүдые КПСС-эй Железнодорожно, Октябрьска райкомуудай секретарьнар **Б. А. Чеботарев**, **Н. П. Быков**, городой коммунальна-ажахын управлениин начальник **В. Е. Нефедьев** болон бусад хэһэн байна.

Тэрэшэлэн ажалай һайндэртэй дашарамдуулан, арад зоной дунда ябуулагдажа байгаа ниитэ-политическэ хүдэлмэри тухай партиин городской комитедэй пропаганда ба агитациин таһагые даагша **Ю. П. К...пелько** хөөрэбэ. Тиихэдээ тэрэ гол түлэб харуулан ойлгуулха агитацине һайжаруулха хэрэгтэ сугларагшадай анхарал хандуулба.

Удаань КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь, коммунис субботник үнгэргэхэ городской штабай начальник **В. С. Тимашов** үгэ хэлэхэдээ, ойрын үдэрнүүдтэ бэелүүлэгдэхэ ёһотой гол зорилгонуудта тогтобо.

Манай корр.

ШАГНАЛ

Партийна болон совет органуудта, прокуратурын болон юстициин органуудта удаан саг соо һайнаар ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй юстициин министр, Поликарп Трифонович **Медведевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Республикын совет болон ажахын органуудта олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 80 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, түсхайта пенсионер, 1924 онһоо КПСС-эй гэшүүн Василий Дмитриевич **Тюменцевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Республикын хүдөө ажахын органуудта удаан саг соо аша үрэтэйгөөр хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, «Бурятсельхозхимия» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй түрүүлэгшын орлогшо Виктор Торноевич **Хозонхоновые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

Кустанайска областиин Федоровскэ районой «Путь к коммунизму» колхозой партийна организациин хүдэлмэри тухай КПСС-эй ЦК-гай абаhан тогтоолоор юу хэжэ байhан тухайнь Мухар-Шэбэрэй районой «Одон» совхозой парткомой секретарь Геннадий Жабанович Шалбаевта манай штатна бэшэ корреспондент, СССР-эй журналистнуудай Союзэй гэшүүн Б. А. Гылыков хэдэн асуудалтайгаар хандаhан байна. Энэ хөөрэлдөөн доро толилогдобо.

— Геннадий Жабанович, «Путь к коммунизму» колхозой партийна организациин хүдэлмэри тухай КПСС-эй ЦК-гай абаhан тогтоол тушаа, тэндэ табигдаhан асуудалнуудаар юу хэжэ захалhан тухайгаа хөөрэжэ үгыт!

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИ — ШИИДХЭХЫ ХҮСЭН

— КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые, СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэмнай энэ тогтоолой бодото туhаламжа, ехэ нүлөө үзүүлхэ байhанда бата найданабди. Юуб гэхэдэ, тэндэ табигдаhан асуудалнууд манай үдэр бүриин ажал ябуулгатай сэхэ холбоотой байна бшуу. Тиимэhээ энэ тогтоол манай коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ, тусхай хэмжээ ябуулганууд баталагдаа hэн.

Илангаяа парти доторой хүдэлмэридэ, хүтэлбэрилхы кадрнуудай харюусалгые дээшэлүүлгэдэ бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүд абтажа байна. Манай партийна организаци 93 коммунистhаа бүридэнэ, тэдэнэрэй дүрбэнэй нэгэ хубинь пенсионернүүд болоно. Тиимэhээ залуушуулые, нэн түрүүн малшадые, механизаторнуудые партиин зэргэдэ абаха хэрэгтэй. Нёдондо 2 hаалишан, 1 хонишон, 1 тугалшан, 1 үхэршэн, 2 жолоошон КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаа hэн. Эдэнэр булта комсомолшууд юм. Энэ жэлдэ эдэ мэргэжэлэй залуушуулые, мүн тракторист-нуудые партида олоор абаха талаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдана. Отделенинүүдэй партийна организацинуудай хүдэлмэриие дайшалхы хүсэтэй болгохо гэжэ оролдонобди. Тэндэ партийна суглаанууд hара бүхэндэ алгадгүй үнгэргэгдэнэ. Бидэнэр, партийна комитедэй гэшүүд, суглаанууд дээрэ байлсажа, тодо hайн тогтоол абхуулжа, тэрэнэй дүүргэлтые эмхидхэлгэдэнь туhалдаг байнабди.

Совхозой үйлэдбэриин хубинуудые хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй олонхинь мүнөө үе сагай эрилтэдэ яажашье хүрэнэгүй. Тиимэhээ совхозой дирекци, партком энэ талаар хэмжээ абажа байна. Урдань совхозой ахамад зоотехнигээр ажаллажа байhан Г. Ц. Будаев 1-дэхи отделениие, ахамад ветеринарна врачаар хүдэлhэн Б. Д. Жалсанов 3-дахи отделениие эрхилэгшээр табигдаа. 2-дохи, 4-дэхи отделениин хүтэлбэриие бэхижүүлхэ шухала. Манай инженерно-техническэ мэргэжэлтэд урдаа табигдаhан зорилгонуудаа мууса дүүргэнэ. Мүн экономическа тоо бүридхэлэй таhагта эдэбхитэй, мэргэжэл шадабаритай хүтэлбэрилэгшэд хэрэгтэй. Энэ талаар партиин райкомдо асуудал табигданхай.

— Үйлэдбэреэ хүгжөөхэ, нэн түрүүн газараа үрэ ехэтэйгээр ашаглаха талаар юун хэгдэнэб!

— КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй hүүлээр совхозой үйлэдбэриие хүгжөөхэ холын хараата (1990 он хүрэтэр) түсэб зохёогдоhон байгаа. Тэрээн дотор газараа hайнаар хэрэглэлгэдэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай, үбhэ ногооной ургаса дээшэлүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаhан юм. Тиигэжэ нёдондо түрүүшын алхам хэгдээ. Тарялангай гектар бүриhөө 11,3 центнер ороохо таряан хуряагдаа. Түсэбөөр 14 центнер абтахаар хараалагдаhан. Сагай уларилай зохид байhан үнгэрэгшэ жэлдэ хахадаа тарянай ургаса иимэ бага байгааб гэхэдэ, хабарай тарилгын хүдэлмэри нилээд унжагайруулагдаhан, шанарынь hанаhанда хүрөөгүй. Манай эндэ hайн ургадаг обёос, хара таряан hуурял үшөөл олоогүй байhаар. Тэжээлэй ургамалнуудшье тоогдоногүй, ургаса багатай.

Саашадаа иимэ байдалые тэсэжэ болохогүй гэжэ ойлгогдоо. Тиимэhээ газараа зүбөөр, ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглаха тушаа хэлсэжэ байнабди. Ахамад агрономоор томилогдоhон Балдан Эрдынеевич Базаров эдэбхи хэшээлээ табиха бээз гэжэ найданабди. 1-дэхи, 2-дохи отделениин тарялан дээрэ энэ жэлдэ хүрьhэ хамгаалха агротехникэ хүсэдөөр хэрэглэгдэхэ, тэндэ хүрэхэ техникэ ажахыдамнай бии. Мүнөө механизаторнуудаа энээндэ hургажа байнабди.

Урда жэлэйнгээ алдуу эндүүе дабтахагүйн тула хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар бэлдэхэ, тэрэ үедэ техникээ хоёр халаанда хүдэлгэхэ хэмжээнүүд абтана. Тарилгадаа hайн шанартай үбhэ бэлдэхэ, тэжээлэй ургамалнуудай үрэhэ хүделдэжэ абаха хүдэлмэри ябуулагдана. Хара таряанай, ешмээнэй, обёосой үрэhэн олдоо. Техникэ заhабарилагдажа дүүрэхэ дүтэлөө.

— Мал ажалда ямар хубилалтанууд болоноб, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха түсэб хэр дүүргэгдэнэб!

— Манай совхоз хонидые, hаалиин мал усхэбэрилдэг гол шэглэлтэй юм. Энэ үбэлжэлгэдэ урдынхиhаа нилээд ехэ үбhэ тэжээл ороо hамди. hүүлэй мэдээгээр 7 мянга гаран хурьгад абтаад, яhала hайнаар түлжүүлэгдэнэ. Тиигэжэ бүхыдөө 6055 хурьга томо болохо түсэбөө дүүргэхэ байнабди гэжэ найданабди. Хонишодой гол түлэб дурлал шадабаритай, урагшаа hанаатай зон.

Зүгөөр hү hаали бирэгүй. Энэ жэлэй үнгэрhэн hарануудта нёдондонойхиhоо бага hүн абтаа. Фермэ бүхэндэ hү hаали дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ байна. Үнеэд олоороо тугаллажа захалаа, hүн дээшэлхэ ушартай. Гүрэндөө hайн шанартай hү тушааха гэжэ оролдонобди. Энээнэй ашаар бэлэдхэлэй пунктда гол түлэб эрхим шанартай hүн худалдагдана.

Энэ жэлдэ ажахы доторой хэрэглэмжэдэ гаргашалхын тула гахайн бишыхан фермэтэй болохо гэжэ шиидээбди. Мүнөө 10 эхэ, 1 азарга гахай худалдажа абаад байнабди.

— Экономическа талаар совхоз жэлээ хэр зэргэ дүүргээб, экономическа хүдэлмэри хэр ябуулагданаб!

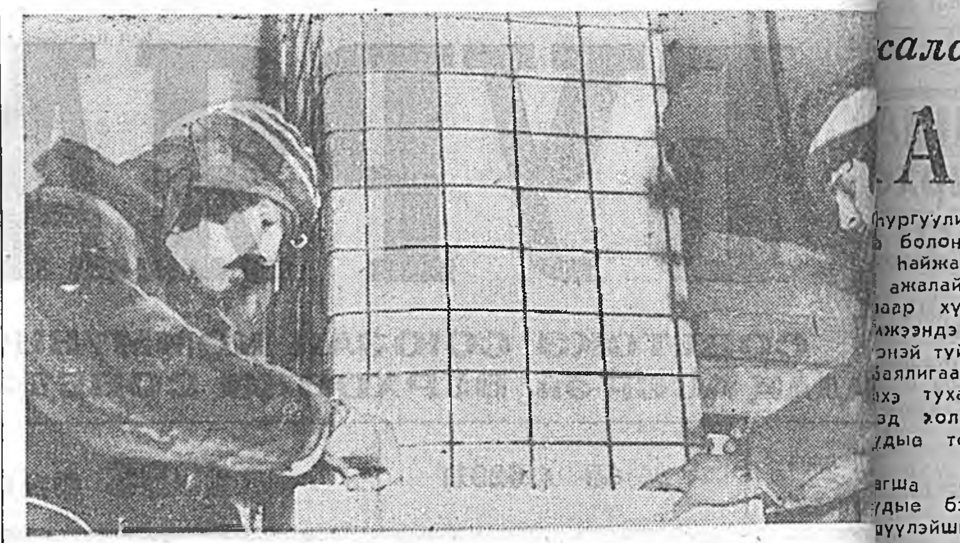
— Эндэ hайрхаха юумэн байхагүй. Совхознай 1982 ониие 1 миллион 78 мянган түхэриг гарзатайгаар дүүргээ. Продукциин өөрынь үнэ сэн ехэ байhан зандаа. Экономическа хүдэлмэри муугаар эрхилэгдэнэ, гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ажахын тоосоон хонишодой бригадануудта нэбтэрүүлэгдээ нэрэтэй аад, тэрэнэй дүүргэлтын хойноhоо шанга хиналта табигданагүй. Үйлэдбэриин хубинуудай харилсаанда чек хэрэглэхэ гурим баримталха тухай хөөрэлдөөд лэ, бодото дээрээ бэелүүлэгдэнэгүй. Тоо бүридхэлэй, экономическа хүдэлмэриин hула дээрэhээ, мүнгэ зөөри гаргашалгын хойноhоо шанга хиналта байхагүйhөө үйлэдбэридэ хохидол ушарна. Илангаяа трактор болон автомашинанууд тоhо, түлишэ, запасчастьнуудые үлүүсэ гаргашалха баримтанууд али олон дайралдана. Ашаанай автомобильнуудые, хүсэтэ тракторнуудые хоохор гүйлгэхэ ушар үзэгдэдэг. Экономическа хүдэлмэри hайжаруулха талаар совхозой дирекци партком хэрэгтэй бүхы хэмжээнүүдые абаха гээшэ.

— Үйлэдбэриин ба ажалай журам ямар бэ, тэрэниие бэхижүүлхэ талаар юун хэгдэнэб!

— Совхозой үйлэдбэридэ бии байгаа дутагдалнуудай олонхинь ажалай журамай hула дээрэhээ тохёолдоно гэжэ мэдэрээ. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй hүүлээр хүдөөгэй сход татажа, ажалай, үйлэдбэриин журам алдагшадые, архиншадые шүүмжэлэн хэлсэжэ, тусгаар хэhээлтэ үзүүлхэ шиидхэбэри абтаhан юм. Ажалай журам бэхижүүлхэ асуудалаар хүдэлмэришэдэй коллективүүдтэ хамтын суглаанууд үнгэргэгдөө. Нүхэдэй сүүдэй хүдэлмэри эдэбхижүүлхэ хэмжээнүүд абтажа байна. Теэд энээгээр hанаагаа амархагүй, ажалай, үйлэдбэриин журам алдагшадтай эрид шангаар тэмсэхэ, нэгэшье тиимэ ушарые миин орхихогүй, заабол олон зоной урда шүүмжэлхэ, тусгаар захиралта гаргаад, совхозой кадрнуудые эрхилдэг таhагта бүридхэжэ байха гэжэ хэлсэгдэнхэй. Тиимэ журам алдагшадта шан, нэмэлтэ түлбэри үгэхэ, гэр байраар, амаралтын путевкоор хангаха хэрэг наринаар хинагдаха байна.

Илангаяа шанга эрилтэ совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ табигдана гээшэ. Тэдэнэрэй дунда харюусалга багатай, журамгүй, халтад гэбэл архидадаг заримашуул бии.

Гэхэ зуура, хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулламжын, политическэ хүдэлмэри улам hайжаруулагдаха, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ёhотой.

МЕТРОГОЙ БАРИЛГАШАД ТУhАЛНА

Улаан-Үдын авиапредприятида шэнэ вокзал баригдажа эхилэнхэй. Мантан томо энэ барилгые барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын, барилга-хабсаралгын нэгэдэхи управлениин, Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын, авиационно заводуудай коллективүүд барилсажа, хабсаралгын горитой хүдэлмэри хэжэ байнхай. Хотын энэ барилгашадтай сүг Москва хотоhоо ерэhэн «Союзметроспецстройн» хүдэлмэришэд энэ барилгада хабаадалсана. Метро станцинуудые гоёон шэмэглэхэ талаар баян дүршэлтэй болоhон М. Соловьевой ударидадаг бригадын гэшүүд олон мэргэжэлтэй.

Республикын ниислэл хотын томо барилганuудай нэгэн дээрэ ажаллажа байhан эдэнэр Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойн hайндэр болотор шэнэ аэровокзалай бүхы барилганuудые дүүргэжэ, ашаглалгада тушаахаар эрмэлзэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа): барилгашад Н. Нефедов, Д. Гайдуков гэгшэд сагаан мраморпаар гэрэй гоёолто хэжэ байна.

О. КОРЯКИНАЙ фототекст.

Мүрысөөн түрүү …

ОКТЯБРИ[…] ТҮСЭБӨ[…]

Виктор Спиридонович Шекуновой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив БАМ-ай барилгада шухала хэрэгтэй материал ехээр, эрхим шанартайгаар гаргажа байдагаараа Буряадай участок дээрэ мэдээжэ болонхой. Тус коллектив hарадаа 15 мянган кубометр шулуу бутаргаха даабаряа 20—25 мянган кубометртэ хүргэдэг байха юм. Түйлаhан амжалтаяа улам арьбадхахын түлөө тэмсэжэ ажалладаг дээрэhээ эдэнэр hара бүриингөө даабари холо үлүүлжэ, хододоо эрхим шанартай продукци гаргадаг болонхой.

Үнгэрhэн жэлдэ тус коллектив 180 мянган кубометр шулуу бутаргаха даабаряа 227 мянган кубометртэ хүргэhэн байха юм. Байгша оной январь hарада 30 мянган кубометр, февральда 20 мянган кубометр шулуу бутаргажа, нэгэдэхи табан жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргээ. Март hарын түрүүшын үдэрhөө шангаханаар хүдэлжэ байна.

—Манай бригадын коллектив арга боломжонуудаа hайса хаража үзөөд, арбан нэгэдэхи кварталайнгаа даабари болзорhоонь урид, дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ үүсхэл гаргаа hэн. Энэ үүсхэлыемнай олон хүдэлмэришэд дэмжээ бэлэй. Иимэ харюусалгатай зорилго урдаа табяад, пулаханаар хүдэлжэ болохо аал! — гэжэ бригадир В. С. Шекунов мэдүүлнэ.

Табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэнь тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ ааб даа. Теэд коммунист В. С. Шекуновой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив даабаряа үлүүлхынгээ хажуугаар жэлhээ жэл бүри улам ехэ материал гаргажа, БАМ-ай барилгашадай эрилтые хүсэд hайнаар хангаха гэжэ эрмэлзэнэ. Хэрбээ эдэнэр 1980 ондо 80 мянган кубометр шулуу бутаргаhан байбал, 1981 ондо 120 мянган кубометр, 1982 ондо 227 мянган кубометр материал барилгашадта эльгээгээ. Байгша ондо 300 мянган кубометр шулуу бутаргахаар энэ түрүү коллектив шиидэнхэй.

hайн бэлэдхэлтэй, үнэн сэхэ, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд нэгэ hанал бодолтойгоор, эбтэй эетэйгээр ажаллажа, уялгаяа хододоо үлүүлhэн лэ байдаг. В. С. Шекуновой хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд эгээл иимэ урагшаа эрмэлзэhэн hанал бодолтойнууд. Тиимэhээл оньhон түхеэрэлгэнүүдээ үдэр, hүнишье, үбэл, зуншье миин байлгангүйгөөр ашаглажа, эгээл үндэр […]

РОССИН ТАРЯАШАДАЙ ХЭРЭГҮҮД

БАРНАУЛ. Алтайн [illegible] районой ажахынууд тарилгын ба хурьhэ элдүүрилгын техникые, ороохоной комбайнуудые болзорhоонь урид бэлэн болгоо.

Үшөө үнгэрhэн намартаа хизаарта агрегадуудые түргөөр заhабарилхын түлөө оролдожо эхилээ hэн. Полинууд дээрэ хүдэлмэреэ дүүргэhэн машинануудые саг дары заhабарилгада эльгээдэг байгаа. Шэнэ мастерскойнууд баригданхай, «Сельхозтехникын» предприятинууд запас частьнуудые өөhэдөө бүтээжэ эхилhэн, мянгаад, янзын детальнуудые шэнэлhэн байгаа. Хаа хаанагүй заhабарилгын поточно-узловой түрүү арга нэбтэрүүлэгдэнэ.

ЭЛИСТЭ. Хальмагай таряашад нютагжуулагдаhан гансал нэгэдэхи классай наран сэсэгэй үрэhэ хүрэнгэ тарилгада бэлдэнхэй. Оньhон түхеэрэлгэнүүдые үргэнөөр нэбтэрүүлhэнэй ашаар амжалта түйлагдана.

Наран сэсэг автономито республикын ажахынуудта hаянай ургуулагдажа эхилhэн ехэ ерээдүйтэй ургамал болоно. Туршалгын участогуудта гансал таригдадаг байhан аад, мүнөө колхоз, совхозуудай поли дээрэ наран сэсэг таригдадаг болоо юм. Оньhожоруулагдамал звенонууд болон бригаданууд плантациин гектар бүриhөө дунда зэргээр 15 центнер наран сэсэг хуряаха зорилготой.

БРЯНСК. Эндэхи колхоз, совхозууд хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хэр зэргээр бэлдэжэ байhанаа шалгажа эхилбэ. Ажахынуудай мэргэжэлтэдhээ, эрхим таряашадhаа бүридэhэн комиссинууд хаа хаанагүй хүдэлнэ. Новозыбковскэ районой «Ударник» колхозой коллективэй хүдэлмэри тэмдэглэгдээ. Эндэ техникэнь сум заhабарилагданхай, эрхим шанартай үрэhэ хүрэнгэ нөөсэлэгдэнхэй. Тарялангай гектар бүхэндэ дунда зэргээр 14 тонно органическа үтэгжүүлгэ тараагдаа юм.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Хойто-Осетиин районуудай колхоз, совхозуудта, хабарай уhалалга эхилэнхэй. Уhалууриин түхеэрэлгэнүүд хүдэлгэгдэжэ эхилээ. Автономито республикын ороохоной гол ургамал—кукурузын таригдаха талмай хадын гол горхонуудай уhаар ундалуулагдана. Тарилгын эхилтэр 30 мянган гектарhаа дээшэ газарые элбэгээр уhалхаар хараалагданхай.

ОРЕНБУРГ. Эндэхи механизаторнууд саhа хахалжа үргэлжэлhөөр. Таба миллион шахуу гектарта энэ хүдэлмэри хэгдээ, Адамовска, Новосергиевскэ, Илекскэ районуудай ажахынуудта полинуудта хоёрдохёо саhа тогтооно.

(ТАСС-ай корр).

Юрэ комплекс гээшэмнай үйлэдбэриие нэгэдүүлэн томодхохо, ажал хүдэлмэриинь оньhожоруулан хүнгэдхэхэ, тэрээнhээ боложо хүдэлмэришэ зоноойнь тооe эрид усөөрүүлхэ гэhэн удхатай байhаниинь мэдээжэ ааб даа. Мүнөө үедэ гахай шахаха комплекс, үхэр мал шахан таргалуулха комплекс гээ hаа, хэншье ойлгожо ядахагүй. Тиихэтэй хамта «Зэдын» районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо энэ жэлэй январь hараhаа республика соогоо эгээн түрүүшээр хонидые шахаха комплекс хүдэлжэ эхилээ. Бүхэли жэлдээ үргэн дэлюун бэлшээридэ ябаhан хонидые хашаа соо хаагаад, бэлэн тэжээл эдюулжэ тордиходо, ноохондонь хэр зэргэ нүлөөлхэб, шэгнүүрынь хэды шэнээ нэмэхэб, үбшэ хабшанда нэрбэгдэхэгүй юм гү гэhэн хүсэд тодоруулагдаагүй асуудалнууд эндэ үшөө олон.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, ажахын мэргэжэлтэд эдээн тухай али бүхы талаhаань бодожо үзөө. Зүгөөр хэрэг дээрэнь шалгажа, туршажа үзэхэhөө боломжотой юун байхаб. Энэ түгэсхэлэй ашагтай олзотой гэхэ гү, саашанхи ерээдүйтэй байhаниинь хүрэhөөр харагдажа эхилээ.

Хүдэлмэриин хүсэндэ ехэ алмалта үгэдэгынь бага бэшэ удхатай. Тэндэ хүдэлдэг нэгэ операторто 400 толгой хонин даалгагдана. Тус комплекс тосхонhоо холо бэшэ тэбхыдэг юм. Тэрэ руу ошожо хүдэлхэ дуратай залуушуул олон. Тэндэхи гол ажалынь—тэжээл хубаарилха, хонидоо уhалха, хохир шэбхыень сэбэрлэхэ хүдэлмэринь оньhожоруулагданхай. Мүнөө энэ колхозой Доодо-Үшөөтын комплексдо 4500 хонид байлгагдана. Май hарада ондоо ажахынуудhаа хурьгад абтажа, ниитэ хонидойнь тоо 10 мянганла хүргэгдэхэ хараатай. Тиигээд бүри намар орой болоhон хойно, октябрь hарада түрүүшын бүлэг хонид гүрэндэ тушаагдаха зэргэтэй. Энэ комплексдо дурдагдаhан операторнуудhаа гадуур зоотехник, ветеринарна врач, инженер, слесарь-электрик, шофер, тракторист, хамта дээрээ 14 хүн ажаллана. Тэдэнэй олонхинь комсомол залуушуул.

ШЭНЭ КОМПЛЕКС АШАГЛАГДАА

Тус комплексые хүтэлбэрилэгшэ коммунист Александр Содномович Цыдыпов өөhэдынгөө ажал хэрэгүүд тухай иигэжэ хөөрэбэ:

—Манай энэ ажалладаг хонишод-операторнуудай энээнhээ урагша хони усхэбэрилгэдэ хүдэлhэн дуршэлтэй юм. Жэшээнь, Апрель Дамбаев Совет Армиин албанда ошохынгоо урда тээ эсэгынгээ хажууда гурбан жэл хонишонноор ажаллаа. Тэрэнэй туhалагша Михаил Чагдуров баhал удаахан хэршэнөөр хүдэлөө. Комсомол-залуушуулай тус коллектив социалис мүрысөөндэ оролсожо, тодорхой уялга абаад ажаллажа байна. Хониднай наhа наhаараа хүшэ таргаараа хэдэн бүлэгүүд болгожо хубаагданги. Хашаа хорёогоймнай саана тэжээлэй томо бүнкер табяатай. Тэндэhээ оньhожоруулагдаhан аргаар тэжээл асаржа хэгдэдэг.

Ажалаймнай үдэр үглөөнэй 8 часhаа эхилдэг юм. 11 часта хонидоо байраhаань хорёо руу гаргажа зелёнко эдюулдэгбди. Энэ үедэ байрыень hалхитуулха, хониноойнгоо байра сэбэрлэхэ ажал хэгдэдэг. Манай партиин табиhан Эдеэ хоолой программые бэелүүлэлсэхын тула бидэнэр өөhэдынгөө хубитые оруулхаар шиидэнхэйбди. —гэжэ нүхэр А. С. Цыдыпов дэлгэрэнгыгээр мэдүүлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Комплексын хонишод-операторнууд Апрель Дамбаев Михаил Чагдуров хоёр. 2. Комплексын хонишод-операторнуудтай колхозой профкомой түрүүлэгшэ Д. Б. Санжиев хөөрэлдэжэ байна. Хонишод-операторнуудай зүбшэхэ юумэн яhала бии. 3. Комплексын тракторист Бүргэд Цыренов ажалдаа.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фототекст.

ХАНИ БАРИСААНАЙ

НЕРЮНГРИ (Яхадай АССР). Эндэхи автотранспортна предприятиин хүдэлмэрилэгшэд Ирина ба Александр Мокровтон олон амаршалга абаба. Тэдэнэй басаган 1975 ондо байгуулагдаhан сагhаань хойшо городто түрэhэн 10 мянгадахи үхибүүн болоо.

Хотын ажаhуугшадай дундуур наhан 25 жэл болоно. Тэдэнэр ороной бүхы заха булангуудhаа ниишэ ерээ hэн. Нерюнгридэ 70 гаран яhатанай түлөөлэгшэд ажаhуудаг, ажалладаг [illegible] дэ: үйлсэнүү[…] тэдэниие [illegible] дуранай а[…] цертын ре[…] дай аха ду[…] барисаан м[…] библиотек[…] арадуудай [illegible] барлагдаhан [illegible]

Хотодо [illegible] дабхар гэр[…] байhан аа[…] дэр байша[…] эхилээ.

СОВЕТ ОРОН ДОТОР

ОРОНОЙ КУКУРУЗАШАДТА

КИЕВ. Украиннын үрэhэ хүрэнгэ илгадаг заводуудай коллективүүд Армениин болон Азербайджанай, Узбекистанай ба Таджикистанай, Латвиин болон Эстониин кукурузашадай гол захилые дүүргээ.

Украиннын ажахынуудта ороохо ба силос болгогдохо кукурузын таригдаха бүхы талмайда нэгэдэхи үеын гибридүүд таригдахаар хараалагданхай юм. Ороной кукуруза ургуулагшадта бүхыдөө 280 мянган тонно үрэhэ хүрэнгэ эльгээгдэнэ.

Поточно лининүүдтэ үрэhэ хүрэнгэ сэбэрлэгдэжэ, хороор угаагдаhан, мүн илгагдажа амhартануудта хэгдэhэн байна.

Үйлэдбэридэ шалгагдаhан гибридэй хажуугаар ургасын жасада селекциин шэнэ сортнууд бии. Тобшолон хэлэбэл, хойто нютагуудта «Коллективный-210» гэжэ эртэ эдеэшэдэг гибрид зорюулагданхай. Тэрэниие туршахада, гектар бүриhөө 80 центнерhээ дээшэ ороохон ба 560 центнер ногоон набша намаа суглуулагдаhан байна. Республикын түбэй ажахынуудта «Коллективный-244» гэжэ сорт hайнаар ургана. Ондо ондоо хурьhэтэй ба уларилтай зонодо дадхаагдаhан эдэ сортнууд ороной таряашадай кукурузын үндэр баян ургаса ургуулхадань туhалха байна.

ТЭЖЭЭЛЭЙ ПОЛИ ҮРГЭДЭНЭ

САЛЬЯНЫ (Азербайджанай ССР). Муганска тала республикын мал ажалай тэжээлэй ехэ бааза боложо байнхай. Таба мянган гектар уhалагдадаг ба hайжаруулагдаhан газар гидро-барилгашад ажахынуудта hаяхан дамжуулаа. Энэ газар дээрэhээ рапсын, намарай ешмээнэй, кукурузын набша намаанай 3—4 ургаса абажа болохо юм.

Мүнөө жэлдэ республика дотор тэжээлэй ургамалнуудай таригдаха талмай 20 мянган гектараар үргэдхэгдэхэ байна. Тэрэнэй ехэнхи талмайда рапс болон церко, кукуруза ба бобово ургамалнууд холигдожо таригдаха юм. Тиигэжэ үнэтэ бэлогоор баян тэжээл ехээр бэлдхэхэ арга олгохо байна. Тэжээлэй ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхын тула минеральна болон органическа үтэгжүүлгэ ехээр тараагдахаар хараалагдана.

«КУБАНЬ» КУЛУНДАДА

ПАВЛОДАР. Мелиораторнууд Кулундын талада шэнэ уhалагдадаг газар байгуулаа юм. Үйлэдбэриин «Черноярское» нэгэдэлдэ, Успенскэ районой «Береговой» совхоздо, «30 лет Октября» колхоздо тэдэнэр мянга хахад гектар уhалагдадаг газар hаяхан дамжуулаа hэн. Казахстанда түрүүшынхеэ эдэ газар дээрэ «Кубань» гэжэ сасан уhалдаг түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэнэ.

Арбан машина Иртыш мүрэнэй уhаар плантацинуудые уhалха юм. Энээнэй тулада сорго хоолойнууд татагдаа, бүлүүр станцинууд хабсаргагдаа юм.

Лебяжинска ба Павлодарска талада шэнэ оазисууд байгуулагдана. Тэндэ баhал оороо ябадаг сасан уhалдаг «Кубань» машинанууд хэрэглэгдэнэ. Мелиораторнуудай тусхай звенонууд тэдэниие хабсаргана, сасан уhалдаг түхеэрэлгэнүүдэй машинистнуудые бэлдэдэг областной hургуулиие дүүргэгшэд техникэ дээрэ хүдэлхэ юм.

Түсэбтэ табан жэлэй эсэс тээшэ область дотор оньhон түхеэрэлгэнүүдэй аргаар уhалагдадаг газар 30 мянган гектараар үргэдхэгдэхэ байна.

ЛЭП БАРИНА

АЛМА-АТА. Алма-Атагай областиин Нарынкойско районой холын ажахынуудай үйлэдбэриин участогуудта дизельнэ электростанцинууд зогсоогдоо. Хүгжэнги хонин ажахытай зонодо электрын элшэ хүсэ дамжуулха 80 километр ута лини ашаглалгада оруулагдаа. Хонишодой гэрнүүдтэ, тэжээлэй цехүүдтэ, мал шахан таргалуулдаг талмайхануудта хямда элшэ хүсэ үгтэжэ эхилээ. Шэнэ ЛЭП-эй ашаглалгада оруулагдахада, район дотор хонин ажалые промышленна үндэhэ hуурида оруулха арга бии болоо.

Мүнөө жэлдэ Казахстанда электрын элшэ үйлэдбэрилгэ 17 процентээр гэхэ гү, али 76 миллиард киловатт-часаар дээшэлхэ байна. Тиин тэрэнэй ехэхэн хубинь колхоз, совхозуудые хүгжөөлгэдэ зорюулагдаха юм.

Тала газараар, хада дээгүүр хүдөөгэй ЛЭП баригдана. Тэдэнэй хүдэлжэ эхилхэдэ Тургайска ба Семипалатинска областьнуудта хонин үсхэбэрилгын промышленна түхэлэй хэдэ хэдэн шэнэ предприятинуудые байгуулха, Ураал шадарай нютагуудта уhалагдадаг ехэ участогуудта уhалууриин оньhон түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэ арга олгохо байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада хүдөөгэй ЛЭП-үүдэй утань 65 мянган километрээр […]

...жалаймнай залуу халаан

...АРИЛСААТАЙГААР БЭЕЛҮҮЛЭГДЭХЭ ХЭРЭГ

...һургуулиин һуралса- ...а болон ашаг урьс ...найжаруулха, һу- ...ажалай, үзэл сур- ...хүмүүжүүлгэ ...дэ ябуулха, ...туйлаһан эрдэм ...шэлгэр тэдэнэй ...тухай КПСС-эй ...холын хараата ...дые тодорхойлһон

ушар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ нүлөөтэй байна. Жэшээлхэдэ, дунда һургуулитай хүдэлмэришэд мэргэжэлэйнгээ нэрэ разрядые дээшэлүүлхэ талаар 5—6 класстай хүдэлмэришэдтэ орходоо таба дахин баһа саг гаргаһан, мүн хүдэлмэридөө дүтэрхы мэргэжэл хоёр дахин түргэнөөр шудалдаг, дүрбэ дахин түргөөр орёо даабаринуудые ухамайлжа бэелүүлдэг. Уралан нарижуулгын дурадхал арба дахин олоор оруулдаг байна гэжэ эрдэмтэ социологууд шэнжэлгэнүүд гэршэлнэ. Хүдэлмэришэдэй һургуулиин эрдэмэй нэгэ класс дээшэлхэ бүри машина бүтээлгэдэ 1,5, хүнгэн промышленностьдо 1,5—2,2 процентээр ажалай бүтээсэ дээшэлдэг.

СССР-эй Госкомтрудай, ВЦСПС-эй болон Дээдэ һуралсалай министерствын тогтоолой ёһоор, дээдэ разрядтай хүдэлмэришэдэй мэргэжэлнүүд нэгэдүүлэгдэн бүридхүүлдэнхэй. Тэрэнэй ёһоор, дээдэ хүдэлмэришэдэй мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд гансашье дунда һургуулитай байха бэшэ, харин тусхай дунда һургуули бэлэдхэлтэй байхаар заригдан табигдана. Мүнөө гэдэ 400 шахуу элдэб мэргэжэлнүүд тоологдоно. Научно-техническэ дэбжэлтын үрэгхэ тума мэргэжэлнүүд олошоржо зэргэтэй. Тиимэһээ мүнөө сагта дунда һургуулиин һайн бэлэдхэлгүйгөөр эрдэм, техникын туйлалтануудые үйлэдбэри дээрэ нэбтэрүүлхэ гэжэ хүшэр болонхой.

«Залуу хүдэлмэришэн бүхэндэ—дунда һургуули» гэһэн бүхэсоюзна харалгада хабаадалсажа, ажалладаг залуушуулай эрдэм һургуулиие дээшэлүүлхэ талаар манай республикын профсоюзуудай болон комсомолой эмхинүүд, арадай гэгээрэлэй тэһэгүүд, багшанарай коллективүүд зарим тэдэ амжалтануудые туйлаа. Тиигэжэ 1977 онһоо 1980 он хүрэтэр һуралсалай жэлнүүдэй дүнгөөр манай республика ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай, СССР-эй Гэгээрэлэй министерствын дамжуулгын Улаан тугта хүртөө һэн. Тиигэжэ арбадахи табан жэлэй дүнгөөр тэрэ Улаан туг хэтэ мүнхэдөө хадагалагдахаар үлөөгдөө юм. Бүхэсоюзна болон республиканска эмхидхэлэй комитедүүдэй дипломуудые ...

залуушуулай һургуулинуудай 45 процентнь өөһэдын гү, али предприятиин үгэһэн, байгаа тэдэнэй олонхинь кабинетнэ гуримаар хүдэлдэг.

1981—1982 онуудай һуралсалай жэлдэ арадай гэгээрэлэй талаар советүүд болон районуудай эмхидхэлэй комитедүүдэй заседаниинуудта 125 янза бүрин асуудалнууд харагдаа. Тэдэ бүлэгдэ КПСС-эй болон ВЛКСМ-эй райкомуудта, райсоведэй сессинүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэхээр дамжуулагдадаг.

«Залуу хүдэлмэришэн бүхэндэ — дунда һургуули» гэһэн харалгые районуудай эмхидхэлэй олохон комитедүүд амжалтатайгаар хүтэлбэрилдэг. Тэдэ һуралсалай дүн залуушуулай һуралгын урагшатай байхын түлөө бүхы предприяти, эмхи зургаануудтай нягта харилсаа байгуулжа, хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшэн, хаһаналай һургуулинуудые ... эмхидхэлгэ, холбоото бүхы асуудалнуудые шиидэжэ ажаллаа.

Улаан-Үдын Октябрьска районой хүдэлмэришэн-залуушуулай һуралсалай талаар эмхидхэлэй комитет (түрүүлэгшэнь нүхэр Л. П. Мацукова) һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие улам наринжуулжа, түрүү дүй дүршэлые бусадай анхаралда табидаг гээшэ. Иимэрхүү гол шэглэл баримталан ажаллаһанайнь ашаар тус райондо дунда һургуулигүй залуушуулай тоо эли бодо үсөөрөө. Эндэ арбадахи табан жэлэй эхиндэ найман жэлэй һургуулитай гү, али дунда эрдэмгүй 3470 хүн тоологдодог һаа, үнгэрһэн үе соо 2137 хүн һуража гараа. Мүн арбадахи табан жэлэй эхиндэ арадай ажахыда ажаллажа байһан залуушуулай 23-һаа 67 хүрэтэр хубинь һурадаг болонхой. Тус районой хүдэлмэришэн-залуушуулай табан һургуулиин 4-нинь предприятинуудай туһаламжаар һуралсалай һайн кабинедүүдтэй болонхой. Гансал үнгэрһэн жэлдэ Октябрьска районой промышленна предприятинууд хүдэлмэришэн-залуушуулай һургуулинуудта 5 мянган түхэрэгэй һуралсалай тухэрэлгэнүүдые, 1,8 мянган түхэрэгэй техническэ хэрэгсэлнүүдые абажа үгэһэн, мүн библиотекэнүүдтэнь һан жэсэ 3,7 мянган түхэрэгэй номууд туһаламжада үгөө байгаа.

Хүдэлмэришэн-залуушуулай дунда эрдэм олгохо талаар Бэшүүрэй, Прибайкалиин, Захааминай районуудай эмхидхэлэй комитедүүд эдэбхитэйгээр ажалладаг болонхой. Гэрэлшэлэн Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадые хараха гэшэ. Тэндэ ... эмхидхэлэй комитет дунда һургуули дүүргэһэй залуушуулайгаа жэлдэ хоёр удаа бүридхэжэ, тэдэнэй һуралсалай тодорхой түсэб табижа, һуралсалаа үргэлжэлүүлхэдэнь идхэдэг болонхой.

Хүдэлмэришэн-залуушуулай дунда эрдэм олгохо талаар бүхэсоюзна харалгын дүнгүүдээр нарин сэмбын комбинадай коллектив ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай болон СССР-эй Гэгээрэлэй министерствын дипломоор хоёр удаа шагнагдаа. 1981—1982 оной һуралсалай жэлдэ комбинадай 68 залуу хүдэлмэришэд дунда һургуулитай болоо. Мүнөө үедэ эндэ 245 залуушуул һуралсалаа үргэлжэлүүлжэ байна. Арбадахи табан жэлдэ дурсагдагшадай тоо 276 хүн дунда, 86 хүн тусхай-дунда һургуулинуудые, тиихэдэ 51 хүн дээдэ һургуули дүүргэжэ гараа.

Мүнөө колхозууд болон совхозуудай комсомолой, профсоюзай эмхинүүдэй эдэбхитэй дэмжэлгээр хүдэлмэришэн-залуушуулай һуралсалые хүтэлбэрилхэ эмхидхэлэй комитедүүд хэдэ дунда эрдэмэй ажахылдаа тон хэрэгтэй байһые тайлбарилха, ойлгуулэмжын хүдэлмэри эрхилдэг, ябуулха хэрэгтэй. Юүб гэхэдэ, республика дотор ажаллажа байгаад, һуралсалаа үргэлжэлүүлэгшэдэй 43 процентнь хүдөө нютагуудта ажахана. Бэшүүрэй, Зэдын, Захааминай, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин районуудта олон залуушуулай ажаллажа байгаад, һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ хүрээтэ һайн эрхэ нүхэсэл олгогдоно. Дурсагдагша нютагуудай эмхи зургаануудай, предприятинуудай гол залуу хүдэлмэришэдые һургаха организацинно пунктнууд муу бэелүүлдэг байна. Олонхи колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд, профсоюзай болон комсомолой эмхинүүд багшанарай коллективүүдтэй хамта хүдөө нютагуудай хүдэлмэришэн-залуушуулай дунда һургуулитай болохын түлөө али бүхы арга боломжонуудаа элсүүлнэ. Жэшээлхэдэ, Захааминай районой Енгорбойн, Михайловкын, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозуудай, Сэлэнгын Кировэй нэрэмжэтэ, Зэдын Д. Банзаровай нэрэмжэтэ колхозуудай болон Бэшүүрэй совхозой хүтэлбэрилэгшэд һургуулинуудта ехэ туһа хүргэдэг.

Хүдэлмэришэн-залуушуулай һургуулинуудта дүй дүршэл эхэтэй багшанар олон. Мүнөө тэдэнэй 95 процентнь дээдэ һургуулитай юм. Үдэшын, халаанай болон заочно һургуулинуудта бэлиг шадабаринь гүйсэд элсүүлжэ ажаллаһан багшанар бии. Т. М. Виноградова, Г. Ш. Эрдынеева, П. М. Петров (Улаан-Үдын хүдэлмэришэн-залуушуулай 8-дахи, 7-дохи, 14-дэхи һургуулинууд), мүн Улаан-Үдын үдэшын 5-дахи һургуулиин багша Г. А. Сидорова, Захаменск хотын заочно һургуулиин багша Л. М. Дашеева, Северобайкальск хотын 33-дахи һургуулиин Л. С. Лопацкая, Т. М. Шерова (Баргажан), Ю. Т. Илькоо (Баргажанай-Адаг), З. М. Антонова (республиканска заочно һургуулиин методист) болон бусад олон нэрэ тэдэнэй тоодо ороно.

Республика доторнай 30 наһа хүрэтэр залуушуулай 35 процентнь дунда һургуулиин һуралсалда хабаадаагүй. Энэмнай 11 мянга гаран зон болоно бэшэ. Дурсагдагша баримта манай тон ехэ дутагдал болоно. Гусиноозерск хотодо гуша наһа гүйсэөгүй олон залуушуул ажалладаг. ... Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй, Баунтын, Хяагтын, Улаан-Үдын районуудта олон залуушуул һургуулияа үргэлжэлүүлнэгүй. Мүн зарим газарта, илангаяа хонишоноор, һаалишанаар, мал адуулагшаар ажалладаг залуушуулай дунда һургуулияа дүүргээшьегүй һаань өөрэгүй, дүршэлтэй зоной хажууда ажалайнгаа дадал олоно бэзэ гэхэ ушар гарадаг. Энэ тон буруу гээшэ. Юүб гэхэдэ, мүнөө үедэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие промышленно үндэһэ һуури дээрэ гаргажа хүгжөөхэ зорилго табигдана ха юм. Тиихэдэ өнһөжөрүүлэгдэһэн томо комплекснууд байгуулагдажа ушартай. Жэшээлхэдэ, мал ажал ехэ эрхилдэг Хорин, Яруунын, Зэдын, мүн бусадшье районуудай хүдөө ажахын залуу хүдэлмэришэдэй хожомоо ветеринарин эхин шадабари, зоотехническэ тоо бүридхэлгэ гэхэ мэтые дунда һургуулиин эрдэмгүйгөөр хэхэнь бэрхэтэй болохол.

Ахын, Түнхэнэй, Хойто-Байгалай, Кабанскын, Хорини болон бусадшье районуудай хүдэлмэришэн-залуушуулай һургуулинуудта һураха зоной тоо бүридхэлгые хайша хэрэгээр, ёһын хэмжээнэй хэлээ үгэлдэдэнээр. Тиихэдэ Яруунын, Кабанскын, Баунтын, Хяагтын, Хойто-Байгалай, Сэлэнгын районуудай арадай гэгээрэлэй тэһэгүүд хүдэлмэришэн-залуушуулай һургуулинда хайхарамжагүйгөөр хандажа, хэшээлнүүдэй нэн таһалдадаг гү, али оттолон хойшлуулагдаг ушарые шалтагааниие элирүүлгэгүй.

Хүдэлмэришэн-залуушуулай дунда һургуулиие үргэлжэлүүлжэ, тэрэниие түгэсхүүлхэ талаар хэрэгжэ байдаг бүхэсоюзна харалга ехэ ажалай профсоюзуудай, комсомолой болон арадай гэгээрэлэй таһагуудай эмхи амжалтатайгаар харилсан бэелүүлхэ хэрэг болоно. Тиихын тула һуралсалай шанар, һурагшадай үзэл бодолой болон ажалайнь хүмүүжэл саашадаа һайжаруулагдаха зэргэтэй.

Л. БОЛДОНОВ,
Буряадай профсоюзуудай областной соведэй секретарь.

...ксын, Ф. Энгельсын Москвадахи музей соо. Экскурсовод О. И. Климова ...алнуудай нэгэн соо. ТАСС-ай фотохронико.

К. МАРКСЫН ТҮРЭҺӨӨР 165 ЖЭЛЭЙ, НАҺА БАРАҺААРНЬ 100 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

МАРКСИЗМЫН МҮНХЭ ХҮСЭН

...үнэхөөрөө рево- ...һургаал болон ...бүхы дэлхэйн хүн ...хэл бодолдо, нии- ...хүгжэлтэдэ улам ...эн түгэсөөр нү- ...рксын суртал демо- ...мгалан байдалай, ...н түлөө тэмсэл- ...мэдэрэлые то- ...бүридүүлнэ. Марк- ...рэнэй суртал бо- ...һөөр ябуулга хэ- ...ис ба хүдэлмэри- ...эенэй нүлөөн до- ...революционно ...эдхэгдэн хубилжа

...XIX зуун жэлэй ...дэм бэлигэй, нии- ...юун бодолой хүг- ...а дээрэ мүндэлһэн ...лизмын үедэ хү- ...лаһан эрдэм бол- ...бата үндэһэ һуу- ...с түшэглэдэг бай- ...үрэлтэнэй ухаагаар ...бүридүүлэгдэһэн ...ыо Маркс шүүм- ...эр шэнжэлһэн, хү- ...эй хүдэлөөнэй ...йдалда шалгаһан, ...туримаар гү, али ...араг хараа бодо- ...руулагдаһан хүнүү- ...гүй тобшололнуу- ...юм»,—гэжэ В. И. ...ондо хэлэһэн бай- ...лнуудайнь гүйсэд ...ин 41-дэхи том, ...үр).

...һургаал тэрэнэй ...хоорондоо хол- ...бан хубиие: мате- ...лософи (шэнжэлхы ...литическэ экономи ...социализмые сог- ...жэлдэг.

... ухаанай матери- ...ксын урда тээшье ...юм. Зүгөөр тэрэ- ...тагдалынь юуб гэ- ...лиин үзэгдэлнүүд ...элтэнэй обществын ...түүхэһээ гадуур, ...жэлтэ болон хуби- ...ваада абангүй, нэ- ...эдаа зогсошоһон ...далые үндэһэ бол- ...дэг байгаа. Тэрэ- ...улалтые хубилгаха ...дэй ёһо гурим, ...тухай хөөрэлдөөнэй ...тэдэниие зарим ...дура хүсэлэй гү, ...роо ябуулгын, эдэ- ...суртал ба һанаан ...үрэ хойшолон гээ- ...эрлэн тайлбарилдаг ...й бодото ямар жа- ...д, хүгжөөлтэ хүсэ- ...ествын хүгжэхэ ха- ...болоноб гээд тии- ...лизм ойлгожо ша- ...байгаа.

...измда диалекти- ...үүлэн, тайлбарилан ...рэл хооһон гурим ...даг ойлгомжоһоо сүлөөрһэн, эгээн гүн гүнзэгы, бүрин түгэс һургаал нэбтэрүүлэн баясуулһаниинь Карл Марксын, тэрэнэй соратник Фридрих Энгельсын асари ехэ, түүхэтэ аша габьяа болоно. Байгаали, хүн түрэлтэнэй общество эдэнэй дотоодын жама ёһонуудта хабаатай диалектическэ зүришэлдөөнүүд соогуур дамжан хүгжэдэг, тэдэнь байгаалиие, хүн түрэлтэнэй обществые урагшань, юрынхиһөө орёо хүгжэлтэ тээшэ, доодо шатаһаа дээшээ шата тээшэ залан дабшуулдаг.

Хүн түрэлтэнэй общество тушаа хэлэбэл, тэрэнэй ажабайдалай элдэб асуудалнууд — социально-экономическэ, политическэ, мүн соёл болбосоролой асуудалнууд үйлэдбэриин онол аргаар эсэсэй эсэстэ тодорхойлогдодог байха юм. Политикэ бэелүүлхэ, эрдэм болон искусство шудалха, дэлгэрүүлхэ аргатай байхын тула хүнүүд түбхын түрүүн эдеэ хоолтой, хубсаһа хунартай, гэр байратай — материальна үйлэдбэриин үгэдэг юумэнүүдтэй байха зэргэтэй. Тиимэһээ хүнүүдэй ажаһуудалые тэдэнэй ухаан мэдэрэл элирхэйлдэггүй, харин ниитын ажаһуудал хүнүүдэй ухаан мэдэрэлые тодорхойлдог гэжэ Маркс тайлбарилһан байдаг.

Энэ тобшолол-тайлбаринь ниитын эрдэм ухаанда гүн ехэ хубилалта үүсхэһэн юм. Түүхые материалис ёһоор ойлгохо арга боломжо Марксын олгоһоной ашаар лэ общество тухай бодото тодорхой эрдэм ухаан мүндэлэн дэлгэрээ. Маркс тиимэ һургаал гаргахадаа, материальна үйлэдбэриһөө эшэ үнгитэй туйлалта байһан обществын дэбжэлтэдэ хабаатай түрүү бодомжонуудай угаа ехэ удха шанартание буруушаагаагүйнь элитэ.

Түүхые материалис ёһоор ойлгоһонһоо уламжалан, капиталис обществын экономическэ гуримые шэнжэлхэ гэһэн бодол Марксто түрэһэн байна. Капитализм гээшэ феодальна обществын оршом сооһоо бүрилдэн гараад, өөртэнь лэ тааараха жама ёһо баримталдаг тула даа, шэнэ, бүри һайн ниитын байгуулалтаар зайлашагүй һэлгэгдэхэ ёһотой гэжэ агуу, суута зохёол «Капитал» дотороо арсашагүй мэргэнээр тодоруулһан байгаа. Капитализм хадаа хүдэлмэришэ гарһаа бэшэ өөрын хубита зооригүй хүлһөөр ажалладаг хүдэлмэришэдэй хүсэ мүлжэн ашагладаг гуримые үндэһэ болгодог. Буржуйнар үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые эзэмдэдэг. Хүдэлмэришэдэй ажалаар туйлагдаһан нэмэлтэ үнэ сэнгэй зарим хубинь капитал болгогдоод, нэгэ талаһаа — багахан бүлэг мүлжэгшэдые туйлай ехээр баяжуулдаг, нүгөө талаһаа — мүлжэгдэн дарлагдадаг олон миллион ажалшадые бүри ехэ үгыргэл ядаралда оруулдаг байна. Капиталистнуудай баян болохо тума хүдэлмэришэд улам үгырнэ. Тиигэжэ үмсын баялигай нэмэхэдэ, үгытэйшүүлэй гасалан ядарал улам һүжэрэн дэбэрнэ. Иимэ ушарнууд экономическа доройтолгонуудай дахин дахин дабтагдаха, олон миллион ажалшадай хүдэлмэригүй орохо гэр байрагүй болохо, үйлсэдэ гаргагдаха үеэр илангаяа эли тодоор харагдадаг. Мүнөө, жэшээлхэдэ, хүгжэлтын капиталис оронуудта 30 гаран миллион ажалгүйшүүл бии.

Капиталай ба хүлһэнэй хүдэлмэриин ашаг — ташха ондоо, хоорондоо тон ехэ илгаатаи юм. Тиимэһээ баяшуул ба үгытэйшүүлэй хоорондо, мүлжэгшэд ба мүлжэгдэгшэдэй хоорондо ангиин тэмсэлэй бадархань зайлашагүй. Ангинуудай тэмсэл хадаа, капитализмые үмэглэн хамгаалагшадай баталан хэлэдэгэй ёһоор Марксын һанаанһаа абаһан ойлгомжо бэшэ юм. Энэ тэмсэл — капиталис үйлэдбэриин хүгжэлтөөр үүдхэгдэдэг, үйлэдбэриин ниитын шэнжын ба хүнэй ажалай ашагые үбэршэлэн хонжодог энгэй капиталис түхэл маягай хоорондын ехэ зүришэлдөөнэй үрэ дүн болоно. Капитализмын хүгжэлтын ёһон бологшо ангиин тэмсэл тухай тобшолол анха түрүүлэн хэһэниинь, тиигэһэнэй үндэһөөр капиталис обществые социалис болгожо шэнэдхэн хубилгаха шухала, зайлашагүй гэжэ научна ёһоор тодоруулһаниинь Марксын агуусхэ аша габьяа мүн.

Марксизмын урда тээхи бүхы социалис теоринууд яахадаа дэгэд хооһон байдаг байгааб гэхэдэ, социализмые юрэл ёһо гуримда хабаатай ойлгомжо юм гэжэ һанадаг байһан. Шэнэ ёһоной байгуулалтын үлэмжэ һайниие хүнүүдэй ойлгон мэдэрэмсээрнь, социализм дэлгэрэн түхэхэ гээд тэрэ теори гаргагшад багсаадаг байба. Тиимэ багсаамжын тон буруугые Маркс элирхэйлэн тодоруулһан байгаа. Социализмые бодото дээрэнь бэелүүлэн байгуулхын тула юун хэрэгтэйб гэбэл, нэгэдэхинь — капитализмын бии болгоһон материальна зохихо эхи һуури хэрэгтэй, хоёрдохинь — дарлалтата байгуулгада эсэргүү, социализмын илахын түлөө тэмсэл үүсхэн бадаргажа шадаха түрүү, революционно ангиин бии байхань шухала. Хосорон баргаджа байһан хархис гуримые усадхажа шадаха, үнэхөөрөө революционно хүсэнүүдэй общество дотор үгы һаань, тиимэ общество удаан саг соо хүгжэнгүй зогсожо, доройтон муудажа болохо. Баяшуулай ангинуудай байгуулһан бүхы хуушан партинуудта эсэргүү, өөһэдын политическэ парти дотор эмхидэн жагсабал, хүдэлмэришэн анги капитализмые һандаргаха, шэнэ общество тогтоохо түүхэтэ үүргэеэ дүүргэжэ шадаха һэн гэжэ Маркс, Энгельс заадаг байгаа. Социальна революциин илалта хангаха, эдэнэй эсэсэй зорилго туйлаха — ангинуудые үгы болгохын тула хүдэлмэришэн ангиин политическэ парти эмхидхэн байгуулха шухала байһан юм.

Марксизмын саашанхи хүгжэлтэ, пролетариадай революционно хүдэлөөндэ тус һургаалай дүүргэдэг үүргын улам ехэ боложо байһаниинь Маркс болон Энгельсын хэрэгые үнэн сэхээр даган баримталагша, Коммунис партиин, Совет гүрэнэй үндэһэ һуури табигша В. И. Ленинэй теоретическэ тодорхой мэргэн ажал ябуулгатайнь нягта холбоотой. Марксизмын бүридэгшэ бүхы хубинуудые Ленин түүхын шэнэ оршон байдалда улам саашадань, бүрин түгэлдэрөөр хүгжөөгөө. Һайжаруулха гэһэн хэбэртэйгээр марксизмын революционно гол удхыень хазагайруулан балартуулха һэдэлгэ гаргадаг буржуазна үзэл бодол номногшодой, ревизионистнуудай һэдэлгэнүүдтэ Ленин эбсэшэгүй эсэргүүгээр хандадаг, тиихэ зуураа Марксын теори хазагайруулагшадые эрид шууд, буруушаан шүүмжэлдэг байна.

«Ангинуудай хоорондын хубаарал ба түүхын үе шата бүхэнэй бодото илгаануудые тон наринаар, тааруу зүбөөр хараада абаха эрилтэ марксизм бидэнэй урда табина. Энэ эрилтые хододоо үнэн сэхээр дүүргэдэг байха, политикые эрдэм ухаанай заабариин үндэһөөр, уялгата ёһоор хододоо тайлбарилан тодорхойлхо гээд бидэнэр, большевигүүд хэзээ бүхэндэ оролдодог байгаабди»,—гэжэ Ленин бэшэһэн юм. (Зохёолнуудайнь гүйсэд суглуулбариин 31-дэхи том, 132-дохи нюур).

Большевигүүдэй ленинскэ парти илалта түгэс түрүүшын социалис революциие толгойлоо һэн. Хожомынь бусад хэдэн гүрэнүүдтэ марксизм-ленинизмын туг доро социализм мүнөө дэлхэйн ёһо гурим болоод, мандажа байнхай. Энэ туг доро уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн хүгжэн дэлгэрнэ. Империализмда эсэргүү, национальна бэеэ дааһан байдалай түлөө, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэгшэ арадуудай дунда марксизм-ленинизмын нүлөөн улам үргэнөөр нэбтэрэн мандана.

Степан ТИТАРЕНКО,
түүхын эрдэмэй доктор.
(АПН).

ХАНИ БАРИСААНАЙ БҮЛГЭМЭЙ СУГЛААН

«СССР—Япон» бүлгэмэй Улаан-Үдын городской отделениин тоосоото-һунгалтын суглаан Улаан-Үдэдэ һаяхан болобо. Тэрэнэй правлениин түрүүлэгшэ, Зүүн-Сибириин технологическа институдай ректор Д. Ш. Фролов тоосоото элидхэл хэжэ, совет-япон хани барисаанай хүгжэлтэ тухай хөөрэхэ зуураа, манай республикын ниислэл—Улаан-Үдэ хотын ажалшадай энэ харилсаанда оруулһан хубитые онсолон тэмдэглэбэ.

Япон ороной Румои ба манай Улаан-Үдэ хотонуудай хоорондо хани харилсаан байгуулагдаһаар нилээд үнихэн болоо. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада эдэ хотонуудай анда нүхэсэл хадаа Советскэ Союз Япон орон хоёрой хоорондохи харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ өөрынгөө хубитые оруулаа. Иимэ эдэбхитэй ажал ябуулгын ашаар Япон ороной үшөө нэгэ—Таяма хото Улаан-Үдэтэй анда нүхэдэй харилсаата хото болоёл гэһэн дурадхал оруулһан байна. Мүнөө энэ дурадхалынь Совет ороной дээдэ органуудта зохисотой тээшэнь шиидхэгдээд, хэрэгынь Японой Таяма хотын захиргаанай органуудта дамжуулан үгтөө. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, дэлхэй дээрэхи эгээл түрүүшын социалис ороной хүгжэлтөөр, тэрэнэй хүн зоной ажабайдалаар япон ажалшадай ехэтэ һонирходогые, талархан харадаг байһые гэршэлэн харуулна.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ боложо. Улаан-Үдын городской Соведэй секретарь И. А. Портнягин, Буряадай филиалай эрдэмтэн Н. Чимитдоржиев, КПСС-эй Улаан-Үдын городской комитедэй секретарь Г. Д. Басаев гэгшэд Япон ороноор ябажа ерэһэн тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ.

Суглаанай түгэсхэлдэ «СССР—Япон» бүлгэмэй Улаан-Үдын отделениин бюро шэнээр һунгагдаа. Бюрогой түрүүлэгшээр Зүүн-Сибириин технологическа институдай ректор Д. Ш. Фролов, тэрэнэй секретарьяар КПСС-эй Улаан-Үдын городской комитедэй секретарь Г. Д. Басаев гэгшэд һунгагдаба.

Мүн лэ эдэ нүхэд «СССР—Япон» бүлгэмэй Бүхэсоюзна конференциин делегадуудаар һунгагдаһан байна.

Д. ГАРМАЕВ.

• ТАСС • АПН •
ХИЛЫН СААНАҺАА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛДЭ

УЛААН-БААТАР. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэнүүд соо, мүн Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Прагада болоһон зүблөөн дээрэ баталагдан абтаһан Политическэ Деклараци дотор найруулагдаһан шэнэ эб найрамдалта дурадхалнууд тэдэнэй политикын эб найрамдалта шэнжэтэй, уласхоорондын ажабайдалай гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ бүтэмжэтэй һайнаар хандадаг байһыень элирхэйлһэн социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай ехэ алхам болоно гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь С. Жалан-Ажав мэдүүлээ. Эдэ тодорхой дурадхалнууд соо бүү зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоолгын, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хүряалгын бодото зам заагдаһан байна.

Эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдал хангахын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союз тон шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ тэрэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

МАНАЙ ҮЕ САГАЙ АСАРИ ЕХЭ ҺУРГААЛ

НЬЮ-ЙОРК. Научна коммунизмын үндэһэ һуури табигша Карл Марксын түрэһөөр 165 жэлэй ойтой, наһа бараһаар 100 жэлтэй дашарамдуулан, США-гай Коммунис партиин эмхидхэһэн американ олониитын хоёр үдэрэй теоретическэ конференци эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Конференцидэ хабаадагшад хэдэн элидхэлнүүдые шагнахадаа, марксизм-ленинизмын бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанартай байһые тэмдэглээ.

США-гай Компартиин Генеральна секретарь Г. Холл, США-гай КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, американ элитэ мэдээжэ экономистнууд болон социологууд сугларгшадан урда үгэ хэлэбэ. Марксизм хадаа хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай аша туһые элирхэйлэн харуулһан манай үе сагай асари ехэ, һургаал болоно гэжэ тэдэнэр тэмдэглэбэ.

США-гай КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Дж. Джексон конференциин түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, коммунизмын теори болон бодото бэелэл амгалан тайбанаар ажаһууха гэһэн хүсэл эрмэлзэлдэ үндэһэлнэ гэжэ мэдүүлээ.

Марксизм-ленинизмые хардан гүрдэдэг, тэрэнэй удхые хазагайруулдаг, эдэ оронуудтахи байдалда марксизмын суртал һургаалай «таарахагүй байһые» гэршэлэн баталдаг империалис гүрэнүүдэй, нэн түрүүн США-гай зонхилхы бүлэгөөрхидэй һэдэлгэнүүдые конференцидэ хабаадагшад буруушааба.

ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

ВЬЕНТЬЯН. Бүү зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хүряаха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха гээшэ мүнөө үедэ дэлхэйн бүхы арадуудай гол зорилго болоно гэжэ Национальна сүлөөрэлгын сандинис фронтын национальна хүтэлөөриин гэшүүн, Никарагуагай национальна һэргэн хүгжэлтын правительствын хүтэлбэрилхы Соведэй координатор Д. Ортега түрүүтэй Никарагуаган партийно-гүрэнэй делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр ЛНДР-тэ ерэлгын дүнгүүд тухай хамтын коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Вьетнамай, Лаосой ба Кампучиин революционно туйлалтануудые тапалдуулхые һэдэдэг, Зүүн-Урда Азидахи байдалые улам түгшүүрилтэй болгодог американ империализмын, бусад хархис хүсэнүүдэй эзэрхэг түримхэй политикые хоёр тала эрид буруушааба.

ГКП-гэй ПРАВЛЕНИИН ПЛЕНУМ

БОНН. Германиин Коммунис партиин ээлжээтэ VII съезд 1984 оной январиин 6—8-да Нюрнбергдэ зарлагдаха юм. Германиин Компартиин правлениин Дюссельдорфдо ооложо дүүрэһэн пленум дээрэ тэрэниие зарлаха тухай тогтоол баталагдан абтаһан байгаа. Германиин Компартиин түрүүлэгшэ Герберт Мис «ГКП-гэй VII съезддэ бэлэдхэл: хархис бүлэглэлтэй тэмсэлэй шэнэ асуудалнууд ба зорилгонууд тухай» гэһэн элидхэл пленум дээрэ хэбэ. Урда тээхи съездын «Бүхы юумэ эб найрамдалай аша туһада—демократическа ба социальна эрхэнүүдые хамгаалха!» гэһэн захяа заабариие бэелүүлэн, ГКП-гэй VII съездын эб найрамдалай түлөө залан сэхэ тэмсэлэй съезд болохынь тула Германиин Компарти али бүхы юумэ хэхэ юм гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

ГКП-гэй съезд социальна ба демократическа эрхэнүүдые залан сэхээр хамгаалхадаа, демократическа ба социальна хүгжэлтэ тээшэ эрид эрьелтын зам заажа үгэхэ ёһотой гэжэ Г. Мис элидхэлээ үргэлжэлүүлбэ. Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бүхы хүсэнүүдтэй ажал ябуулгануудаа нэгэдүүлхын түлөө, демократическа ба эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй холбооё бэхижүүлхын түлөө тэрэ тэмсэнэ.

ФРГ-дэхи политическэ байдалай үндэһөөрөө хубилжа байһанһаа уламжалан, ГКП-гэй бэелүүлхэ шэнэ зорилгонуудта Г. Мис саашадаа тогтожо хэлэбэ.

ДРА-гай РЕВОЛЮЦИОННО СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

КАБУЛ. Афганистанай Демократическа Республикын Революционно Соведэй ээлжээтэ заседани НДПА-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, ДРА-гай Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ Бабрак Кармалиин түрүүлэлгэ доро эндэ болобо. Афганистанай обществын урда табигдаһан экономическа ба социальна зорилгонуудые шиидхэхэ харгы замуудта хабаатай асуудалнуудые заседанида хабаадагшад хаража үзэбэ.

Соведэй гэшүүд мүн лэ мэдүүлгэ баталан абахадаа, эб найрамдалые хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай дурадхалнууд шухала удха шанартай байна гэжэ тэрээн доторoo тэмдэглэхэ зуураа, тэдэниие бүрин хүсэдөөр дэмжэжэ байһанаа афган арадай үмэнэһөө мэдүүлээ. СССР-эй эб найрамдалта үүсхэлнүүд США түрүүтэй империалис хүсэнүүдэй үүдхэһэн бүү зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха харгы зам заажа үгэнэ гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Ядерна дайнай аюул сараха, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал хангаха гэһэн дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй хүсэл эрмэлзэлтэй афган арадай һанал бодол тудалдана.

ДРА бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүйшүүлэй хүдэлөөнэй гэшүүн, эб найрамдалда дуратай гүрэн юм гэжэ Революционно Соведэй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Республика бүхы оронуудтай, нэн түрүүн хүршэ гүрэнүүдтээ һайн харилсаа холбоо тогтоожо, али болохоор хүгжөөхөөр бэлэн юм. ДРА-гай правительствын 1980 оной майн 14-нэй, 1981 оной августын 24-нэй мэдүүлгэнүүд энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ.

ХЭЛСЭЭН БАТАЛАГДАА

ТУНИС. Тунисай Республикын ба Алжирай Демократическа Республикын хоорондохи хани барисаан, үгээ ойлголсолго болон гүрэнэй хилэнүүдые эсэслэн хубаарилга тухай хэлсээндэ эндэ гар табигдаа. Тунисай президент Х. Бургиба, хани ёһоной албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан Алжирай президент Ш. Бенджедид документдэ гараа табиһан байгаа. Нютагай политическэ бүлэгөөрхидэй дунда тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, хүршэ хоёр араб ороной хоорондо али алиндань ашатай туһатай харилсаа байгуулагдаба.

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

ПАРТИЗАН ХҮДЭЛӨӨНДЭ ХАБААДАГША

ПАРТИЗАН гэhэн үгэ дуулахадаа, фашис булимтарагшадай досоонь эзэригад гэдэг байhан гэжэ мэдэнэбди. Дайсанай ара талада тэмсэлэй дүлэ соробхилүүлhэн эрэлхэг партизанууд үбэлшье, зуншье байг, hүнишье, үдэршье—хамаагүй харата дайсанда амар заяа үзүүлээ гэжэ байгаагүй. Илангаяа Белоруссиин партизанүүдай баатар габьяань аралай тэмсэлэй түүхэдэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй.

Түүхэтэ үйлэ, хэрэгүүдтэ хабаадаhан хүнүүдтэй ушархада, шагналнуудаа яажа абаhан тухайгаа, дайшалхы намтар тухайгаа хөөрэхэдэнь шагнахада, сэдьхэлдэ гайхалай мэдэрэл түрэдэг. Энгэр талалаа түхэреэлүүлэгдэhэн «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай партизанда» гэhэн бэшэгтэй хоёрдохи шатын 103051-дэхи номертой медаль hая анхаран харабаб. Иимэ шагнал т[illegible]шынхеэ хараhан тула энээнэй эзэн—[illegible]канай районой Баянгол тосхондо ажаhуудаг нютагай хүндэтэй үбгэжөөлнүүдэй нэгэн Сынгэ Санжиевич Санжиевтай даамайхан яаралгүй хөөрэлдэхые шиидээ hэм.

С. С. Санжиевай ажалайнь намтарай гол шатануудые хураангыгаар дурдая. Үгытэй бүлэдэ түрэhэн хүбүүн Совет засагай тогтоогдоходо, долоо наhатайхан ябаа. Гэнэн хонгор хаhадаашье hаа, шэнэ байдалай hайн талые абаhаар ойлгоhон, удаань эдэбхитэй комсомолшуулай нэгэн болоhон байна. Гушаад онуудта «Үрэжэл» гэжэ хамтын ажахын түрүүлэгшээр hунгагдаhан юм. Үүсхэл оролдолготойгоор хамтын хэрэгтэ хамсыгаа шуун ороhон хүбүүн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комсомолой организациин секретарь ябаhан, тиин 1940 оной зун партиин зэргэдэ абтаhан намтартай.

Энээнэй hүүлээр Хүнтэйн МТС эльгээгдэжэ, политическэ талаар директорэй орлогшоор томилогдобо. Энэ хүүдам талые элдүүрилжэ, үндэр баян ургаса абахын түлөө тэмсэлдэ жагсаад байтарнь, hөөргэнь дуудажа, колхозой түрүүлэгшын тушаал дурадхагдаhан. Харюусалгата хүдэлмэридөө урагшатай хүдэлжэ эхилээ. Теэд эгээл энэ үедэ дайн эхилшэhэн юм.

1943 оной июльдэ алба хэжэ байтарнь, гэнтэ сэрэгэй эшелондо ашажа, баруулжань абаашаhан байна. Хорёод хоног соо ябажа, тэрэ эшелон Москва шадар нэгэ станцида тогтоо hэн.

—Гурбан час болоод, ондоо эшелондо hуужа, баруун урда зүг баримталан ябаха болоhоноо мэдээд байбабди. «Курск шадарай шанга тулалдаануудта улаан гал соо оролдоол гээшэ. Одоол сэрэгшэн нэрээ нэрлүүлмээр саг ерэхэнь ха юм гэhэн бодол бии болоод, зүрхэ сэдьхэл хүдэлэнги, хүлгүү hэн. Гэбэшье ушар байдал ондоогоор эрьебэ. Байhан гэр соомнай гэнтэ хүлгөөн болоходол гээд, нэгэ полковник хоёр офицернүүдтэй орожо ерэбэ. Бидэнние урдаа жагсааhанай удаа «Коммунистнууд, нэгэ алхам урагшаа!» гэжэ захирба. Тиигэжэ 500 хүн соохоо 43 коммунист илгаржа, ороошо гурбанай хойнhоо ябаха баатай болообди»,—гээд Сынгэ Санжиевич мүнөө дурсан hууна.

Иигэжэ сэрэгшэн Санжиев Белоруссиин партизанүүдай тэмсэлдэ сэхэ хабаатай албанда ороhон юм. Ушарынь гэхэдэ, энэ тусхай таhаг Белоруссиин партизан хүдэлөөнэй штабые, мүн дайсанай ара талада хүшэр ажалаа бэелүүлжэ байhан отрядуудые ба подпольно партиина организацинуудые хэлхеэ холбооной түхеэрэлгэнүүдээр, нюуса корреспонденцинүүдээр болон буу зэбсэгээр, hомоор, тэhэрдэг зүйлнүүдээр, нэгэ үгөөр хэлэбэл хэрэгтэй дайшалхы техникээр таhалгаряагүй хангаха үүргэтэй байгаа.

—Дайсанай гарнизонуудта hүни добтолжо гү, али эшелониие түмэр замhаа халяажа ябаашьегүй hаа, тэрэ үйлэ хэрэгүүдтэ сэхэ хабаатай байгаабди. Ажалнай нюуса, гол түлэб hүниндөө даабаринуудаа дүүргэдэг hэмди. Дүүрэн ашаатай самолет ябуулхаш үгтахаш. Даабариhаа эрьен бусахагүй ушарнууд али олон дайралдаха.—гэжэ ветеран хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

1944 оной декабриин 4-дэ үгтэhэн нэгэ документ дайшалхы уялга тэрэнэй үнэн сэхэр дүүргэдэг байhыень гэршэлнэ. Иигэжэ эндэнь бэшээтэй: «Коммунист нүхэр С. С. Санжиев 1943 оной июлиин 23-hаа 1944 оной июлиин 20 болотор Внуковска аэродромдо түбхинэhэн Белоруссиин партизан хүдэлөөнэй штабай дайшалхы складуудые даагша байгаа. Тэрэ уялгаяа жэншэдгүй hайнаар дүүргэдэг hэн. Сэрэгэй хэрэгсэл фронтдо ябуулхаа самолёдүүдые үгтахаа үедэ нүхэр Санжиев бусадта ульгэр жэшээ харуулдаг, бэрхэ эмхидхэлшэ, шэн зоригтой сэрэгшэ байhан. Партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ коммунист».

Холын тэрэ үеын документ мүнөө М. Хангаловай нэрэмжэтэ республиканска музейн фонд соо хадагалагдадаг.

—Минск хотын сүлөөлэгдэхэтэй сасуу тиишэ нүүгээбди. Правительствын байшанhаа ондоо бүтэн гэр үлөөгүй, тэhэрэлгэнүүдhээ үнэhэн тоборог болонхой байhан юм. Энэ хотын мүнөөнэй байдал харадаг hайб гэhэн бодол түрэдэг болонхойгшо,—гэжэ Сынгэ Санжиевич хүсэлөө элирхэйлнэ.

1945 оной февральда Сынгэ Санжиевич Санжиев албанhаа табигдажа, нютагаа ерэмсээрээ бүхы хүсэ шадалаа түрэл колхозойнгоо хүгжэлтэдэ зорюулаа. Олон жэлнүүдэй туршада тэрэ түрүүлэгшээр, парткомой секретаряар хүдэлөө. Мүн бухгалтершье байгаа. Наhанайнгаа амаралтада гарахынгаа урда колхоздоо ахамад экономистын тушаалда хүдэлжэ, ажахын экономическа албаниие hайжаруулгада ехэхэн хубитаяа оруулhан юм. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байhанай түлөө С. С. Санжиев дайшалхы шагналнууд дээрээ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден болон хэдэн медальнуудые нэмээhэн байна.

—Манай үеын хүнүүд хүшэрхэн зам гаталаа даа. Харин мүнөө ажаhуухада, ажалаа сэхэ сэбэрээр ябуулхада ямар таатай зохид саг болоо гээшэб. Энээнэй түлөө бидэнэр хүсэеэ нэгэдүүлhэн гээшэбди,—гээд тэрэ урмашан хөөрэнэ.

Дүшөөд жэлэй саана коммунист болоhон Санжиев мүнөөшье согтой сарюун зандаа түрэл нютагайнгаа ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадана. Иигэжэ залуу үетэндэ бодото ульгэр жэшээ харуулна бшуу.

Н. ГАЛДАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. С. Санжиев.

ТРЕНЕР—БАГША, ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Республикын барилдаанай федерациин тоосоото-hунгалтын пленум hаяхан боложо, федерациин түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй соёлой министрэй орлогшо Ю. Ж. Батуев тоосоото элидхэл хэбэ.

Дүрэ буляалдалгын барилдаан хори гаран жэл соо манай республика дотор хүгжөөгдэжэ байна. Мүнөө 8 мянга гаран хүн барилдаанай секцидэ ябана. Уласхоорондын классай спортын 5 мастер, СССР-эй спортын 42 мастер, спортын мастерта 300 гаран кандидат тоологдоно.

Зүгөөр манай федераци hүүлэй дүрбэн жэл соо хэhэн ажал ябуулга тухайдаа тоосохо юм гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. 1979 ондо республикымнай хүдөөгэй 5 райондо спортын энэ гоё hайхан зүйл хүгжөөгдэдэг байhан hаа харин мүнөө 15 райондо дүрэ буляалдалгын барилдаагаар хүүгэдэй спортын hургуулинууд, секцинүүд хүдэлнэ. Спортдо олониие хабаадуулха тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол, мүн тус асуудалаар КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаhан тогтоол энэ талаар ехэ үүргэ нүлөө үзүүлhэн байна. Манайда 60 гаран штатна тренер балшар багашуулые, барилдаашадые hурган хүмүүжүүлдэг юм. Имагтал Ахын, Кабанскын, Прибайкалиин, Хориин районуудта дүрэ буляалдалгын барилдаанда анхарал hулаар хандуулагдана гэжэ хэлэлтэй.

hүүлэй гурбан жэлэй хугасаа соо манай республикын барилдаашад, тренернүүд ехэ амжалта түйлаба. 4 хүн — уласхоорондын классай спортын мастерай, 20-ёод хүн СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэhэн байна. Хоёр тренер «РСФСР-эй габьяата тренер» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Табан тренер «Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэhэн үндэр нэрэ зэргэтэй болоhон байха юм. Тренернүүд Г. Б. Баймеев, В. С. Очиров, Н. С. Ивахинов, В. Н. Иванов, С. В. Калмыков, М. Л. Балдаев, залуу тренернүүд В. Сыдеев, В. Ангархаев, В. Ивахинов, З. Арименов С. Ардуев болон бусад эдэбхитэй hайнаар хүдэлнэ.

Энэ үе соо Буряад ороной ниислэл хотодо барилдаанай тусхай түхеэрэлгэтэй 4 зал, харин хүдөө нютагуудта иимэ 12 зал баригдаhан байна.

1979 онhоо хойшо барилдаанай федерациин шиидхэбэреэр спортын бүлгэмүүд болон клубуудай дунда нэмэл мүрысөөнүүд үнгэргэгдэдэг болонхой.

Урзанда республикымнай ниислэл хотодо үнгэргэгдэhэн РСФСР-эй чемпионадта манай команда хоёрдохи hуури эзэлээ hэн. Б. Будаев чемпион болоhон, М. Цыдыпов, А. Лезнов хоёрдохи hууринуудта гараhан байгаа. СССР-эй чемпионадта Буряад ороной барилдаашад эрхим зургаанай тоодо ороо hэн. Хубиин тоосоогоор Б. Будаев мүнгэн медаляар шагнагдаhан, М. Цыдыпов — дүрбэдэхи, Б. Цыренгармаев долоодохи hууринуудые эзэлhэн юм.

КПСС-эй ЦК-гай «Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар уласхоорондын заншалта мүрысөөндэ нёдондо жэл зургаан социалис ороной команданууд хабаадаа hэн. Эдэ бүгэдэ манай республика дотор дүрэ буляалдалгын барилдаае нилээд хүгжөөhэн байна гээд тэмдэглэлтэй.

Үнгэрhэн жэлдэ уласхоорондын классай спортын мастер Борис Будаев Европын чемпион болоо hэн.

Байгша он — Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойн жэл — манай барилдаашадта hаяла амжалтатайгаар эхилээ. Январиин эхээр Хабаровск хотодо үнгэргэгдэhэн зонын мүрысөөндэ манай команда илажа, чемпионууд болобо. Удаань Тбилисиин уласхоорондын мүрысөөндэ мэргэжэлтэдэй тэмдэглэhэнэй ёhоор, «дэлхэйн бага чемпионадта» манай барилдаашад соохоо спортын мастер Л. Айсуев яhала hайнаар барилдажа, эрхим зургаанай тоодо ороhон байха юм. Тренернүүд В. Ж. Ангархаев, Н. С. Ивахинов хоёрой hурган hоридог Николай Иванов залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар ороной түрүү hуури эзэлхын түлөө Караганда хотодо үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ хүндэшэг шэгнүүртэ илажа, СССР-эй чемпион болоо. Тиигэжэ тэрэ спортын мастерай норматив дүүргэхэhээ гадна, дэлхэйн чемпионадта хабаадаха Советскэ Союзай суглуулагдамал командада кандидадаар абтаба.

Гэхэтэй хамта республикын барилдаанай федерациин хүдэлмэридэ ехэ дутуу дундануд ушаржа байhаар. Федерациин президиумэй заседанинууд дээрэ 69 асуудал зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Гэбэшье зарим шухала асуудалнуудаар хэмжээнүүд абтаагүй байна. hүүлэй үедэ федераци хүдэлмэреэ hуларуулаа гэжэ элидхэлшэ саашадаа мэдүүлбэ. Илангаяа классическа болон самбо барилдаануудые хүгжөөлгэдэ анхарал hулаар хандуулагдаhан байха юм. Энээнhээ уламжалан, спортын эдэ зүйлнүүд ахир тулюур байдалтай.

Спортсменүүдэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үшөөл хангалтагүй байhаар. Барилдаанай федераци спортын бүлгэмүүдэй, клубуудай хүдэлмэриие, hуралсал-hорилгын хэшээлнүүдые муугаар хүтэлбэрилнэ. Мүнөө үе сагай эрилтэнүүдэй үндэhөөр барилдаанай секцинүүдэй, хүүгэдэй спортын hургуулинуудай материальна баазые улам hайжаруулха хэрэгтэй.

Манай Буряад орондо али бүхы барилдаае хүгжөөхэ хэрэгтэ хэблэл, телевидени болон радио анхаралаа үшөөл hулаар хандуулна. Шэнжэлхы, гүнзэгы удхатай статьянууд, корреспонденцинүүд үсөөнөөр толилогдоно, — гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Ресспорткомитедэй дэргэдэхи спортын мэргэжэл дээшэлүүлхэ hургуулиин (ШВСМ) директор В. В Баймеев трибунада гаража, элидхэл түшаа түрүүлэн үгэ хэлэбэ. Республикынгаа эдиршүүлэй, залуушуулай ба эрэшүүлэй суглуулагдамал командануудай hуралсал, hорилго бэлэдхэл тухай, түйлаhан амжалта, илалтанууд тухай хөөрэхэhөө гадна, ушаржа байгаа дутуу дундануудта дэлгэрэнгыгээр тогтоо. Түгэс hайн түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаhан материальна баазагүй байhан дээрэhээ суглуулагдамал командын бүхы гэшүүд нэгэ газарта hорилго хэхэ аргагүй байна.

— Манай Буряадай багшанарай институтда барилдаанай тусхай зал, хүсэ шадалаа нэмээлгын түб бии. Спортивна барилдаанай лаборатори байгуулагдаа. Ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ тусхай шэглэлтэйгээр бэлдэхэ, хамтаараа hорилго хэхэ, спортсменүүдэй бэе махабадые комплексноор шалгаха шухала, — гэжэ институдай физическэ хүмүүжүүлгын кафедрые даагша, педагогикын эрдэмэй кандидат С. В. Калмыков хөөрэбэ.

Ажалдамнай эмхидхэлэй ехэ дутагдалнууд ушарна. СССР-эй Спорткомитедэй гүрэнэй тренер бүхы тренернүүдэй, мэргэжэлтэдэй хүдэлмэриие ударидаха ёhотой. Зүгөөр тэрэ эдир болон залуу барилдаашадта анхаралаа hулаар хандуулна гэжэ ВСТИ-гэй физическэ хүмүүжүүлгын кафедрын ахалагша багша, РСФСР-эй габьяата тренер Г. Б. Баймеев шүүмжэлээ.

Удаань «Динамо» бүлгэмэй ахалагша тренер, республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Н. С. Ивахинов үгэ хэлэбэ. Хүүгэдэй спортын hургуули хадаа манай барилдаашадай эдир халааниие хүмүүжүүлхэ гуламта болоно. Хүүгэдэй спортые хүгжөөхэ шухала. Тиимэhээ республикын Гэгээрэлэй министерство бүхы шахуу районуудта иимэ hургуулинуудые нээгээ. Бэлигтэй бэрхэ эдир хүбүүдые бэдэржэ элирүүлээд, зүб мүрөөр hурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй.

Дүршэл шадабаритай тренернүүдые хүдөөгэй хүүгэдэй спортын hургуулинуудта эльгээхэ, городой барилдаашад болон мэргэжэлтэдэй зүгhөө тэдэнэртэ туhалха, тренернүүдэй курсануудые эмхидхэхэ, мүрысөөн бүхэнэй hүүлээр шэнжэлэл хэхэ, буряад арадай бүхэ барилдаанай арга дүрые үргэнөөр хэрэглэхэ, гурим журам бэхижүүлхэ гэхэ мэтын асуудалнуудта БГПИ-гэй багша, республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ В. Н. Иванов, Хэжэнгын ДЮСШ-гай директор Л. Л. Дамбуев, «Урожай» бүлгэмэй областной соведэй түрүүлэгшэ Г. Н. Цыренов, 7-дохи ДЮСШ-гай директор Р Г. Валеев, СССР-эй Спорткомитедэй гүрэнэй тренер, спортын габьяата мастер К. С. Олзоев үгэ хэлэхэдээ, гол анхаралаа хандуулба.

Ресспорткомитедэй түрүүлэгшэ Г. Н. Манжуев, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. В. Ангапов пленумэй хүдэлмэридэ хабаадажа, үгэ хэлээ.

Барилдаанай федерациин совет, соведэй президиум hунгагдаба. Республикын Министрнүүдэй Соведэй хэрэгүүдые эрхилэгшэ Г. М. Клочихин барилдаанай федерациин түрүүлэгшээр hунгагдаhан байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

АЖАЛЛАҺАН ЗАНДАА

— Амар сайн, ородоор хөөрэлдэебди, — гэжэ залуу хүн шэнгеэр гарыем шангаар адхан гэрэй эзэн угтаба.

Польшын амаралтада байhан (отставкада байhан) подполковник Станислав Барщевскиин гэр Варшавын эгээл гоё газарта байна. Сонхоорнь хүн зоноор хүлгэhэн үйлсэ харагдана. Эгээл эндэ Польшын түб хотын гол үйлсэ гарадаг юм.

— Эндэмнай шууяатайшаг, теэд бидэ дадаhанхайбди. Теэд энэмнай хододоо шууяатай байгаагүй юм даа. Дайнай hүүлдэ эндэ шэмээгүй, бүхы гэрнүүдынь hандаршаhан байгаа агша hэн. Варшавын сүлөөлэгдэhэнэй hүүлээр эдэ бүгэдэ шэнээр бодхоогдожо. гоё hайхан болоо, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Холын Ленинград хотоhоо би түрэл нютагаа бусажа ерээ агша hэм. Волго шадархи байлдаае, hандаршаhан Сталинград хотые би хэзээдэшье мартахагүй ёhотойб.

Мамайн добууhаа асарhан гильзэ солдадай гэртэ эгээл хүндэтэй газарта табяатай байна. Номойнь шкаф соо Волгоград тухай олон номууд, альбомууд бии.

...1941 оной июниин 22-то Харьков шадар командна составай hургуулиин курсантаар Станислав hуража байгаа. Фронтын замаар ябажа сержант Барщевский Сталинград ерээ. Эндэ дайсанай булюу хүсэнтэй шуhата шанга тулалдаан болоо hэн.

1942 оной сентябриин 13-да манай батальон тээшэ немецүүд ехэ хүсэ табяа hэн. Түрүүшын тулалдаанда илаабди. hүүлдэнь хэдэн атака hубаряа. Сентябриин 14-дэ батальомнай фашистнуудые намнажа, контратакада бодоо hэн. Фашис булимтарагшадтай уулзажа, тулалдахадаа, намда хоёр гитлеровецууд аhаа. Нэгыень прикладаараа сохижо унагаагааб. Эрьежэ харахадам, нүгөөдэнь газарта унажа ябаа. Сталинградай тракторна заводой токарь, арадай ополченец Леонов намайе абарhан байгаа гэжэ ветеран хөөрэнэ, — Сталинград хотын хүдэлмэришэд хатуу шанга байлдаанай боломожье байхадань дайшалхы техникые бүтээн гаргажа, заhабарилжа, үшөө арадай ополченидэ тулалдажа байhыень харахадаа, хододоо үнэн зүрхэнhөө омогорхогшо hэм, — гээд Барщевский тэмдэглэнэ.

Старша сержант Барщевскиин госпитальдо хэбтэхэдэнь, Сталинград шадар фашис булимтарагшад бута сохигдобо гэhэн баярта мэдээн дуулдаа hэн. Госпитальhоо бусахадаа, Станислав Барщевский Тадеуш Костюшко гэгшын нэрэмжэтэ польско нэгэдэхи дивизи бии болгогдоо гэжэ мэдээд, тэдэнэй зэргэдэ орожо, Ленино хото шадар түрүүшын байлдаануудта ороhон юм. Тэрэнэй саашанхи зам Варшава дээгүүр гаража, 1945 оной май hарада Берлиндэ дүүрээ hэн.

«Варшавые сүлөөлhэнэй түлөө», «Берлиниие абаhанай түлөө», «Германиие илаhанай түлөө» совет медальнуудые, мүн Польшын гүрэн түрын үндэр шагналнуудые ветеран омогорхон харуулна.

Дайнай hүүлээр С. Барщевский партийна ажалда хүдэлөө. hүүлдэнь Советскэ Союзай Польшын арадта бэлэг болгон барижа үгэhэн Эрдэм соёлой байшангай директор болоо.

— hүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союз оло дахин ошооб. Волгоградшье ошожо хараха зол тудаа. Мүнөө байлдаанай газарнуудые танихын аргагүй, үйлсэнүүдынь гоё hайханууд, хэды гоё сэсэрлигүүд, парконууд бии болгогдоо гээшэб,—гэжэ ветеран хөөрэнэ.

— Дайнай ветеранууд, Совет Армиин зэргэдэ дайшалхы замаа эхилhэн бидэнэр үсөөржэл байнабди. Манда ехэл харюусалгатай юумэн даалгагданхай гээшэ. Үнгэрhэн дайн тухай, Ленинэй оронтой манай хани барисаан тухай, Советскэ Союзай болон социалис хани харилсаата гүрэнүүдэй амгалан байдалай түлөө эб найрамдалай түлөө ябуулжа байhан ехэ ажал тухайнь, дайнай бэрхэшээлые хүн түрэлтэнэй дахинаа үзэхэгүйн түлөө хэды ехэ тэмсэл хэжэ байпанаа залуушуулда бидэ үнэн сэхээр ойлгуулжа үгэхэ ёhотойбди.

Хуушанай шарха мэдүүлээд лэ байдаг. Шадал соогоо, бүхы арга боломжоороо хүдэлмэришэдтэй, студентнүүдтэй, hурагшадтай шадаал hаа оло дахин уулзажа, тэдэндэ үнгэрhэн юумэн тухай мүнөөдэрэй байдал тухай хөөрэжэ, олон асуудалнуудтань харюусаха дуратайб, — гэжэ Барщевский үргэлжэлүүлнэ.

«Солидарностиин» гадаагуур аашатанай болон социалис байдалда харша элдэб бүлэгүүдэй орониемнай буруу замаар ябуулха гэжэ оролдоходонь бидэ, Совет Армиин солдадууд байhан поляггуудай бүлгэмэй гэшүүд дайсадтай шанга тэмсэпэн байнабди. Советскэ Союзые үзэн ядалгатай эрид тэмсээбди. Польшодо сэрэгэй байдал соносхогдоод байхадань, олон ветерануд партиингаа уряада харюусан предприяти болон эмхи зургаануудта сэрэгэй комиссарнуудаар hайн дураараа ошожо, суглаанууд болон митингнүүд дээрэ үгэ хэлэжэ, хүдэлмэришэдтэ бодото байдал тухай ойлгуулжа, партиин үгые арадта хүргэhэн байнабди.

—Мүнөөшье дайнай ветеранууд түрүү зэргэдэ, Польшын коммунистнуудай түрүү зэргэдэ ябалсана. Тэдэнэр сурталхүмүүжүүлгын, идхалгын хүдэлмэриие залуушуулай дунда ябуулжа эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ хабаадалсан, шэнэ дай үүдхэхэ гэгшэдтэй эрид тэмсэнэ, — гэжэ Барщевский үргэлжэлүүлнэ.

— Баяраараа хубаалдахая hананаб. Агууехэ Октябриин социалис революциин 65 жэлэй ойн урдахана Польшодо байдаг СССР-эй посольстводо баяр баясхалангай оршон байдалда совет шан—«Сталинградые хамгаалhанай түлөө» медаль намда барюулаа hэн. Үшөө тиихэдэ Сталинградта би энэ шанда хүртэпэн байгаа хаб, теэд шархатаhан, hүүлдэнь Т. Костюшкын дивизидэ ороhон дээрэhээ тиихэдэ тэрэниие абажа шадаагүйб.

Сталинградтахи байлдаан хадаа совет арадай баатаршалгые гансашье харуулна бэшэ, харин шэнэ дай үүдхэгшэдтэ совет арад зоной эрэлхэг шанга байhые харуулна гээшэ. Дайн дажар хэзээдэшье дабтагдаха ёногүй — гэжэ С. Барщевский түгэсхэлдэнь хэлээ hэн.

Андрей ПЕРШИН,
ТАСС-ай корр.

Варшава.

Нютагайнгаа хүн зондо хүндэтэй, совет милициин ветеран Гынден-Доржо Бимбанеевич Цыренов Яруунын районой Нарhата тосхондо ажаhуудаг.

«Эсэгэ ороноо хамгаалгын дүлэтэ жэлнүүдтэ тагнуулшадай отделениин командир. гвардиин ахалагша лейтенант Г-Д. Б. Цыренов эрэлхэг зоригтой ба шэн габьяатай байhанайнгаа түлөө «Улаан Одоной», «Дайшалхы Улаан Тугай» орденуудаар шагнагданхай. Дайнай hүүлээр Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын органуудта участогай инспектор, БХСС-эй таhагай инспектор гэhэн тушаалнуудта удаан саг соо тэрэ хүдэлhэн юм. Үнэн сэхээр ажал хэрэгүүдтээ хандажа, эрхим hайнаар хүдэлмэрилhэнэй түлөө манай түрэл парти, правительство «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор милициин майор Г-Д. Б. Цыреновые шагнаhан байна.

Гынден-Доржо Бимбанеевич Цыренов мүнөө наhанайнгаа амаралтада байхадаа милициин залуу хүдэлмэрилэгшэдтэй өөрынгөө дүй дүршэлөө хубаалдалсажа, мүн лэ хулгай хэгшэдые элирүүлэлгэдэ ехэхэн туhаламжа үзүүлдэг. Милициин запасай майор Нарhатын дунда hургуули ерэжэ. пионернүүд болон комсомолшуудтай уулзахадаа, үнэн сэхээр ябагты гэhэн заабари хэлэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г-Д. Б. Цыренов.

Э. БУДАЕВАЙ фото.

БУЛТАНАЙ ОРОЛДОЛГООР

Оёдолой-үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй Бэшүүрэй филиалда Татьяна Ивановна Перелыгинагай бригада жэлэй эхинhээ ажалай үндэр дүнгүүдые харуулжа. социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Ганса февраль hарада 8636 түхэригэй хубсаhа оёхо даабаритай байгаа hаа, болото дээрээ 9776 түхэригэй хубсаhа тушааhан байна. Тодорхойлходо оёдолшон бүхэн 269 түхэригэй хубсаhа оёо.

Т. И. Перелыгинагай хүтэлбэрилдэг коллективтэ коммунис ажалай 6 ударник хүдэлжэ, 21 оёдолшон энэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө оролдожо байна.

В. БОРИСОВ.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» мартын 19-дэ үнгэргэгдэhэн 12-дохи тираж.

«49-hoo 6-ень тааха»: 6 — дзюдогоор барилдаан, 16 — мори урилдалгын спорт. 20 — далбагата спорт, 22—уhа руу hүрэлгэ, 32—фигурна hолжоролго. 39 — альпинизм.

«36-hаа 5-ень тааха»: 3—бобслей, 5—бүхэ барилдаан, 11 — волейбол, 23—санаар hүрэлгэ ба хоёр зүйлэй мүрысөөн, 34 — ногоон дээрэ наадагдадаг хоккей.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Нуга сабшалангай үрэжэл дээшэлүүлхэ» — түрүү бэшэг. Ажалша коллективүүдэй Загарайн районой хүндэлэлэй вахта тухай материалнуудай суглуулбари. «1983 оной үндэр баян ургасын түлөө» — Я. Николаевай корреспонденци. «Дэлгүүр наймаашадые урина» — В. Беляевай статья.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Һанаа амар байхагүй» — С. Селиврын статья. «Сибирьтэ орооhоной ургасын гараса дээшэлнэ» — Н. Милашенкын статья. «БАМ: хүдэлмэришэд, ажал хэрэгүүд» — суглуулбари. «Эхин организациин дайшалхы шадабари» — Б. Дамбаевай статья.

Гурбадахи хуудаhанда. «Оркестрэй үргэн амисхал» —О. Русиновагай статья. Хиilын саана.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Түрүүшын арбанай тоодо орохын түлөө» — М. Бекетовэй статья. «Һүүлшын шиидхэхы наадан» — Р. Гаязовай статья. Спортын hонин. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.35 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50—«Трое из Простоквашино» — мультфильм. 10.10 — «Карл Маркс. Молодые годы» —телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм (1-дэхи сери). 11.15 —«Ан амитадай аймаг». 12.15—Югославиин хүгжэмэй концерт. 12.35—Шэнэ hонин. 15.15—Шэнэ hонин. 15.35 — «Сагай уларил шэнжэлгын бүхэдэлхэйн үдэртэ». Баримтата фильмүүдэй программа. 16.10—«Призвание» — телевизионно очерк. 16.40 — «Харюугаа үгэгты, горнистнууд!» 17.25—«Архип Люлька» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм.

Улаан-Үдэ. 17.50—«Байгал». 18.10—Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Лимбэ юун тухай дууланаб». 18.40 — Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр П. Ф. Бардаханов үгэ хэлэхэ. 19.00—«Манай партийна ажал хэрэгүүд» гэhэн дамжуулга.

Москва. 19.30—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 19.50—«Эрдэм ухаанай hонин». «Командировкоор Антарктида ошолго». 20.15—20.30—Забhарлалга. 20.30—«Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг». Анголо. 20.50 —«Карл Маркс. Молодые годы». — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм (2-дохи сери). 22.00—«Время». 22.35—Ленинградай телевидени болон радиогой В. Андреевэй нэрэмжэтэ ород арадай оркестрэй концерт. В Попов тэрэниие хүтэлхэ. 23.30—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55— Дамжуулгын программа. 13.00—Немец хэлэн. 13.35—Түүхэ. 9-дэхи класс. «ГОЭЛРО-гой ленинскэ түсэб». 14.05—«Таанадта, түрэлхид». 14.35—«Намда туhаламжа, дэмжэлгэ үзүүлэгты» —хоёрдохи дамжуулга. 15.05 —«Совет гүрэнэй ба эрхын үндэhэ hуури. Арадай хинагшад». 15.35—«Генетическэ инженери». 16.05 — Э.Хемингуэй. Ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаhанууд. 16.55 —Шэнэ hонин

Улаан-Үдэ. 17.00—«Байгал» журналай хуудаhануудаар.

Москва. 17.45 — РСФСР-эй габьяата артист А. Корсаковай концерт (скрипкэ). 18.30—«Архидалга тухай хөөрэлдөөн» 19.00—Долоон хоногой спорт.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд». 19.50—21.00—Забhарлалга.

Москва 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». «По маленького трубачиста» — мультфильм. 21.15—«Арад зоной дурасхаалда». Сталинградтахи байлдаанай панорама. 21.45—Г. Берлиоз. «Ромео ба Юлия» —фильм-концерт. 22.00—«Время». 22.35—«Мелья: хронико борьбы»— —уран hайханай фильм (Куба). 24.00—Бумбэгэтэй хоккейгээр СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн. «Динамо» (М)—«Енисей» (2-дохи тайм).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2.54—54, зам. редактора—2-68-08. зам. редактора—2-62-62. отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2 60-21, информации—2-23-05, переводов—2,54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2 -33-61 машинное бюро—2-57-63, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Гос[...] ственного комитета Бурятской АССР [...] делам издательств полиграфии и кни[...] ной торговли. Н-01356. Заказ № 68. Индекс 045[...]